

Tussen wat kan en wat is
Kunst maken en meemaken in Drenthe

Beleidsplan
Stichting Kunst & Cultuur

2025-2028

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 Stichting Kunst & Cultuur en haar zienswijze op het belang van cultuureducatie en cultuurparticipatie	6
1.1 Onze missie: hier staan we voor	6
1.2 Onze visie: hier gaan we voor	6
1.3 Hoe vertaalt K&C de missie naar de Drentse praktijk?	7
1.4 Kerntaken K&C	12
1.5 Kernwaarden K&C	13
Hoofdstuk 2 De positie van K&C in het werkveld	14
2.1 K&C als onmisbare schakel in het culturele veld	14
2.2 Penvoerderschap	17
2.3 Projectorganisatie	20
Hoofdstuk 3 Trends en ontwikkelingen 2025-2028	21
3.1 Cultuureducatie	21
3.2 Cultuur en het sociaal domein	24
3.3 Talentontwikkeling	26
3.4 Cultuurparticipatie	26
3.5 Trends met impact op de organisatie	27
Hoofdstuk 4. Doelen 2025-2028	28
4.1 Vanuit de cultuurnota van de provincie Drenthe	28
4.2 De doelen voor 2025-2028	30
A. Alle kinderen van 0-18 jaar krijgen gelijke kansen op culturele ontwikkeling ..	31
B. Iedere inwoner van Drenthe kan cultuur (mee)maken	36
C. Er zijn voldoende culturele ontwikkelkansen voor talenten in Drenthe	40
D. Beleidsmatige verankering van de Drentse culturele basisinfrastructuur	42
Hoofdstuk 5. Interne Organisatie	44

Voorwoord

Stichting Kunst & Cultuur (K&C) meent dat elke inwoner van Drenthe cultuur moet kunnen (mee)maken. Dit plan weerspiegelt onze inzet in de periode 2025-2028 met als doel een goed samenwerkende, dekkende en sterke basisinfrastructuur voor cultuureducatie en cultuurparticipatie in Drenthe. We hebben vertrouwen in de uitvoering van dit plan en zijn ervan overtuigd dat we een wezenlijke bijdrage leveren aan een bloeiend, divers en verrijkend cultureel klimaat in de provincie Drenthe.

Op 1 januari 2022 realiseerden we een bestuurlijke fusie met de gemeentelijke kunstinstellingen ICO Partner in Kunst & Cultuur (Noord-Drenthe) en CultuurKlik (Zuidwest-Drenthe). Samen zijn we nog beter in staat om, vanuit gescheiden rollen, het werkveld te ondersteunen. K&C vanuit haar provinciale en landelijke netwerk en ICO en CultuurKlik vanuit de gemeentelijke netwerken. In elkaars verlengde werken we aan de kwaliteit van het cultuuronderwijs, benutten we de kansen voor talentontwikkeling en delen we kennis en ervaring over de verbinding van cultuur aan het sociaal domein. Iedere stichting vanuit eigen kracht en expertise. Kennis en competenties worden gedeeld. De samenwerking is gericht op innovaties in het werkveld en het efficiënt laten verlopen van organisatieprocessen en bedrijfsvoering.

De afgelopen jaren hebben we een stevig netwerk opgebouwd met en rond alle scholen voor primair onderwijs, de meeste voortgezet onderwijsscholen, zzp'ers, culturele instellingen, amateurgroepen en maatschappelijke organisaties. In alle Drentse gemeenten. De afgelopen beleidsperiode vroeg veel flexibiliteit van K&C vanwege de coronacrisis. Desondanks zijn er prachtige projecten gerealiseerd met soms een klein en soms een groot bereik, maar altijd met impact bij deelnemers of publiek. We hebben drempels verlaagd voor scholen, jongeren en ouderen om deel te nemen aan cultuur. En we waren in staat om samen met kunstenaars flexibel en creatief nieuwe online oplossingen te ontwikkelen.

Onze ambities voor de komende jaren zijn groot. We willen onze positie als steunfunctie in Drenthe verhelderen door duidelijker te maken wat het werkveld aan ons heeft. We hebben een beleidskader ontwikkeld van waaruit we onze diensten aanbieden aan scholen, culturele instellingen, zzp'ers en overheden. En we hebben het werkveld gevraagd waar K&C echt een toegevoegde waarde heeft.

Dit leidt tot de volgende prioriteiten:

- **Vraaggerichte ondersteuning van het primair onderwijs**
adviseren, inspireren, coachen, trainen, kennisdelen, scholen stimuleren richting het derde scenario¹ binnen CMK, en een goede implementatie van het nieuwe curriculum cultuuronderwijs
- **Versterking van de culturele infrastructuur**
betrekken van organisaties, kennis delen, adviseren, opzetten van netwerken van makers, coachen en bemiddelen door als schakel op te treden tussen landelijke kansen en lokale mogelijkheden. We proberen extra financiële middelen te genereren door samen te werken met partners uit aanverwante beleidsterreinen en de kansen van landelijke fondsen te benutten

- **Ondersteuning van amateurkunstgroepen**
samen met gemeenten en lokale kunstinstellingen een samenhangende ondersteuningsstructuur voor amateurkunstgroepen en informele groepen realiseren
- **Talentontwikkeling**
versterken provinciale infrastructuur talentontwikkeling, in aansluiting op We the North, Cultuurregio Zwolle en de kunstvakopleidingen.

Dit beleidsplan is ons antwoord op de doelen die de Provincie Drenthe heeft verwoord in haar Cultuurnota 2025-2028 *Cultuur maakt Drenthe/Drenthe maakt Cultuur*. In die periode, 2027, is K&C vijfendertig jaar actief in Drenthe. Onze provinciale opdracht om bij te dragen aan de versterking van de kwaliteit en positie van cultuureducatie, talentontwikkeling en cultuurparticipatie wordt concreet gemaakt in onze rol als steunfunctie. Vanuit deze rol delen we kennis en versterken we de infrastructuur waarmee we waarde toevoegen aan beleid, samenwerking en de uitvoering van cultuureducatie en -participatie.

We voorzien makers, organisaties en gemeenten van relevante informatie en inzichten. We stimuleren samenwerking en faciliteren netwerken omdat we elkaar in onze provincie, waar relatief weinig professionele instellingen zijn, nodig hebben. Wij zijn penvoerder van infrastructurele cultuureducatie en participatieprojecten.

Daarnaast is K&C een projectorganisatie die innoverende projecten realiseert voortkomend uit onze kennis van wat leeft in de haarvaten van de Drentse samenleving enerzijds, én de kansen die we zien in onze (inter)nationale en (inter)provinciale netwerken.

De Senegalese schrijver/dichter Léopold Sédar Senghor schreef eens "Het leven vindt plaats tussen wat kan en wat is". In deze (tussen)ruimte ontmoet K&C haar opdrachtgevers en het werkveld om te helpen verwezenlijken wat zij willen bereiken.

Het eerste hoofdstuk van dit plan begint met de missie en visie van K&C. Vervolgens wordt de missie vertaald naar de praktijk in Drenthe waarbij we onze rollen en werkwijze toelichten. In het tweede hoofdstuk beschrijven we de positie van K&C als provinciale steunfunctie voor cultuureducatie en cultuurparticipatie in Drenthe. We analyseren de belangrijkste trends en ontwikkelingen en benoemen onze doelen voor de komende vier jaar. Tot slot beschrijven we de randvoorwaarden om onze doelen te kunnen bereiken met aandacht voor organisatie en financiën.

Met het hele team kijken we uit naar nieuwe jaren van inspiratie en verbeelding.

Marieke Vegt en Wytze de Vries
directeur-bestuurders Stichting Kunst & Cultuur

Toelichting gebruikte termen

Cultuuronderwijs: cultuuronderwijs is cultuureducatie binnen school. Als onderdeel van het curriculum of als extra activiteiten in schoolverband. Bij cultuuronderwijs in het primair onderwijs is idealiter de groepsleerkracht betrokken (de juf of meester voor de klas) en een vakdocent (een in een kunstvak gespecialiseerde docent, bijvoorbeeld docent dans).

Cultuureducatie: cultuureducatie is binnen- of buitenschoolse educatie. Dat kan in groepsverband of individueel, bij een kunstencentrum, theater-, dans-, of circusschool. Buitenschoolse cultuureducatie valt ook onder de noemer cultuur*participatie*. Met het landelijke programma *Cultuureducatie met Kwaliteit* (CmK) werken we aan cultuureducatie, zowel binnen- als buitenschools voor kinderen in het primair onderwijs en de kinderopvang.

Cultuurparticipatie: cultuurparticipatie is een breed begrip voor deelnemen aan cultuur. Onder cultuurparticipatie verstaan we cultuur als maatschappelijke bezigheid. Cultuur kan worden ingezet als middel om meer verbinding in de samenleving te creëren; zoals samen zingen met als doel eenzaamheid tegen te gaan. Met cultuurparticipatie duiden we een culturele activiteit aan (het zingen), maar net zo goed de organisatie ervan (de culturele ondernemer en zorginstelling die samen het zangproject organiseren).

Amateurkunsten: amateurkunsten of cultuur in de vrije tijd, is het beoefenen van een kunstvorm zoals anderen een sport beoefenen. Bij een vereniging of in een ander al dan niet formeel georganiseerd samenwerkingsverband. Cultuur in de vrije tijd is structureel van aard en er worden voorstellingen of tentoonstellingen georganiseerd in clubverband.

De cultuursector: met de cultuursector bedoelen we de verzameling van mensen en organisaties die werken in en aan kunst en cultuur. Een deel van de sector is formeel (in instellingen, instituties, verenigingen, huizen) georganiseerd, met branche- en belangenverenigingen. Maar er zijn ook veel (informele) organisaties en netwerken, zzp'ers en natuurlijke personen die deel uitmaken van de sector. De sector vertoont overlap met andere (sub)sectoren. Zoals de erfgoedsector, de bibliotheeksector en het sociaal domein.

Het sociaal domein: met het sociaal domein bedoelen we de verzameling van mensen en organisaties die werken in en aan zorg, welzijn, maatschappelijke organisaties en initiatieven.

Steunfunctie: Elke provincie heeft een ondersteuningsinstelling voor cultuureducatie en cultuurparticipatie. De 12 provinciale instellingen zijn verenigd in de Raad van Twaalf, zoals de provincies zijn verenigd in het IPO.

Hoofdstuk 1 Stichting Kunst & Cultuur en haar zienswijze op het belang van cultuureducatie en cultuurparticipatie

1.1 Onze missie: hier staan we voor

K&C zet zich in voor een sterke basisinfrastructuur voor cultuureducatie en cultuurparticipatie in Drenthe en Groningen, zodat **iedere inwoner** in de eigen omgeving cultuur kan (mee)maken. Dit begint op school waar elk kind tot 18 jaar **structureel kwalitatief hoogwaardig cultuuronderwijs** krijgt. Buitenschools zijn in iedere regio **culturele ontwikkelkansen voor zowel talenten als geïnteresseerden**. Meedoen staat centraal. K&C wil dat makers en inwoners zich welkom voelen om vanuit hun eigen creativiteit te **werken aan verbeelding**, om zo de verhalen van vroeger, nu en de toekomst te vertellen.

1.2 Onze visie: hier gaan we voor

K&C draagt bij aan de zogenaamde 'Sustainable Development Goals 2030'. Dit zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen op het gebied van armoede, onderwijs, welzijn, arbeid en de klimaatcrisis. Wij richten ons op de volgende doelen¹:

- Verzekeren een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden, in het bijzonder de mentale gezondheid. *(doel 3.4)*
- Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling. *(doel 4.7)*
- Bevorderen van een gezonde en veilige werkomgeving, ook binnen het vrijwilligerswerk, en het stimuleren van de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie. *(doelen 8.3, 8.8 en 8.9)*

Door cultuuronderwijs en cultuurparticipatie ontwikkelen mensen culturele vermogens die hen in staat stellen actief deel te nemen aan het sociale leven en het arbeidsproces. Cultuurdeelname stimuleert creativiteit, flexibiliteit en verbeeldingskracht, onmisbare vaardigheden voor de toekomst van (jonge) mensen. Sommigen ontdekken hun talent in de kunsten en de kans om dit te ontwikkelen draagt bij aan meer zelfvertrouwen, succes en geluk.

¹ <https://www.sdgnederland.nl/>

Werkgelegenheid en gezondheid

Er is er veel werkgelegenheid in de cultuursector², waardoor de aanwas van jong talent in de kunsten, de podiumtechniek en -productie van groot belang is. En er is een groeiende vraag naar vakmanschap op het gebied van de ambachten.

Cultuurdeelname bevordert identiteitsvorming. Als mensen naast het bekende ook het onbekende ontdekken, vergroot dat hun kennis over de wereld. En bevordert het begrip, respect en openheid naar anderen.

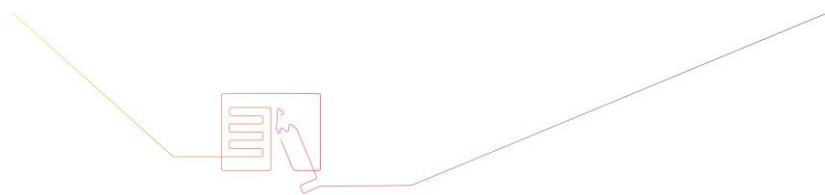
De kunsten bieden individuen een uitlaatklep voor emoties en geven zingeving aan het leven. Cultuurbeleving draagt bij aan het vergroten van het sociale netwerk. Zo kan cultuurparticipatie naast het bieden van plezier en het realiseren van culturele ambities, ook de mentale gezondheid van inwoners verbeteren.

1.3 Hoe vertaalt K&C de missie naar de Drentse praktijk?

Voor het uitdragen van onze missie en visie werken we vanuit vier rollen:

- ❖ verbinder
- ❖ aanjager
- ❖ vernieuwer
- ❖ organisator

Goede netwerken met scholen, culturele instellingen en overheden in Drenthe zijn van belang naast contacten met provinciale en landelijke collega-instellingen.

² Uit het advies "Vervolg Creatieve Industrie" van de SER Noord Nederland is Noord-Nederland één van de creatiefste regio's in Nederland met in 2011 6500 bedrijven en 25.000 banen.

Hoe kan iedere inwoner van Drenthe meedoen?

Kinderen en jongeren

K&C zit zich in voor de kwaliteit van het cultuuronderwijs op *alle* scholen. We dienen het algemeen belang van cultuurdeelname van én voor iedereen en volgen daarmee de Code Diversiteit & Inclusie. Niet alle kinderen krijgen van huis uit of op school dezelfde culturele bagage mee.

K&C streeft ernaar de drempels voor kunst en cultuur te verlagen. We zijn betrokken bij initiatieven om kunst en cultuur toegankelijk te maken voor alle jonge mensen, ongeacht hun achtergrond en niveau. We doen dit met concrete projecten zoals Culturele Mobiliteit³ in het primair en voortgezet onderwijs. We werken ook aan de culturele programmering van de verlengde schooldag met programma's als Tijd voor Toekomst in de drie gemeenten in Noord-Drenthe⁴ en School en Omgeving in heel Drenthe. Daarnaast vergroten we de toegankelijkheid van kunst en cultuur in Drenthe door provinciale projecten als Oktober Kindermaand.

Volwassen inwoners

K&C ondersteunt een vitale, toegankelijke en inclusieve Drentse amateurkunstsector waar meedoen en meebeleven centraal staat. We stimuleren Drentse gemeenten, de provincie Drenthe en het Rijk om bestuurlijke afspraken te maken over een goede taakverdeling met betrekking tot de ondersteuning van de amateurkunsten en de rol van professionals hierbij. Inwoners moeten zich in de vrijetijd in hun eigen omgeving creatief kunnen uiten door zich aan te sluiten bij verenigingen of informele groepen of deze zelf kunnen starten. Samen met Drentse maatschappelijke steunfuncties zetten we ons in voor een inclusieve en veilige werkomgeving en stimuleren we deelname aan vrijwilligerswerk in de culturele sector. Ook ondersteunen we Drentse festivals en publiceren we een festivaloverzicht met de bovenlokale culturele evenementen op onze website⁵.

Hoe bereiken we structureel kwaliteitsvol cultuuronderwijs?

Goed cultuuronderwijs gaat over maken, meemaken én betekenis geven. Het inspireert en gaat over toekomstdromen. Goede cultuurlessen stimuleren creatief denken en verbeeldingskracht. Ze helpen kinderen na te denken over de betekenis van een creatie voor henzelf en voor de ander.

Onze werkwijze is geïnspireerd op het hiphop motto 'each one teach one'. Dit motto benadrukt het belang van kennisdeling en betrokkenheid, waarbij iedereen wordt aangemoedigd om wat zij weten te delen met anderen, om zo collectieve groei en empowerment⁶ te bevorderen.

Wij delen kennis zodat primair- en voortgezet onderwijs scholen zelf een goed

³ Een project dat tegen geringe kosten het busvervoer coördineert van leerlingen basisonderwijs en voortgezet onderwijs naar grote musea in Drenthe

⁴ Noordenveld, Tynaarlo en Aa en Hunze

⁵ <https://www.kunstencultuur.nl/publiek/festivals-in-drenthe>

⁶ het proces waarbij individuen of groepen de middelen, vaardigheden en het vertrouwen krijgen om controle te krijgen over hun leven en beslissingen

programma cultuuronderwijs kunnen opzetten. Onze ondersteuning is erop gericht leerkrachten en docenten bewust te maken dat ze zelf in staat zijn om het cultuurprogramma vorm te geven en uit te voeren. Het liefst samen met de culturele omgeving, want daar zitten de experts in verbeelden. Daarom adviseren we scholen om professionele kunstenaars met didactische kwaliteiten in de klas te halen. Of kinderen op locatie theater, kunst, erfgoed en muziek te laten beleven. Zo zien kinderen hoe anderen betekenis geven aan hun wereld, wat er mogelijk is en leren zij zichzelf beter kennen. Door gelijkwaardig samen te werken met professionals en kunstenaars aan de school te verbinden, verbetert het cultuuronderwijs⁷.

“K&C stimuleert alle scholen om cultuuronderwijs in samenhang met andere vakken aan te bieden. Samenhang tussen leergebieden maakt het onderwijs voor kinderen betekenisvoller. We helpen scholen om een goede vorm voor vakoverstijgend werken te vinden.”

K&C ondersteunt scholen bij het vastleggen van het cultuuronderwijs in het schoolplan. Het (zelf)evaluatie instrument Evi helpt daarbij, omdat het primair- en voortgezet onderwijsscholen een goed beeld geeft van de kwaliteit van hun huidige cultuuronderwijs en hoe zij dat kunnen verbeteren.

K&C ondersteunt Drentse gemeenten en de provincie Drenthe bij het ontwikkelen van sterke cultuurvisies die bijdragen aan de lokale kwaliteit van cultuureducatie. Vanuit een sterke culturele infrastructuur, verankerd in gemeentelijk cultuureducatiebeleid, helpen we scholen om samen te werken met culturele instellingen en kunstenaars die hiervoor een marktconforme vergoeding krijgen. K&C omarmt het principe van fair practice waarbij elke betrokkene in de culturele keten verantwoordelijkheid neemt en solidariteit toont. K&C helpt zzp'ers op het gebied van cultuureducatie om, met goede randvoorwaarden, samen te werken met scholen. Dit leidt tot heldere (financiële) afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Het gebruik van de tarieventool van Platform ACCT⁸ wordt door ons gestimuleerd.

Hoe versterkt K&C de bovenlokale infrastructuur in Drenthe waarin culturele ontwikkelkansen zijn voor talenten?

K&C ondersteunt organisatoren van evenementen, podia en festivals in Drenthe waar jongeren hun talenten en vaardigheden kunnen ontdekken, ontwikkelen en benutten. Met steun van Drentse gemeenten en Drentse theaters in de vorm van het aanbieden van fysieke ruimte of financiering, realiseren en ondersteunen we creatieve broedplaatsen. Plaatsen waar jongeren en/of beginnende makers kunnen experimenteren met verschillende kunstvormen en professionele begeleiding krijgen.

“We vinden het van belang dat er in Drenthe zowel creatieve werkplaatsen zijn waar ‘vrij’ gespeeld kan worden, broed/experimenteerplekken zijn voor talenten en productieplekken voor gevorderd talent.”

⁷ Bovenop de Toren....Beleidsplan Cultuuronderwijs van K&C (2024)

⁸ www.platformacct.nl

We nemen initiatief voor talentontwikkelingsprojecten in de popcultuur. We creëren speelplekken voor Drentse talenten om ervaring op te doen. Daarnaast investeren we in de netwerken binnen We the North en de Cultuurregio Zwolle (i.s.m. Vaktor) om gevorderd talent door te laten stromen naar andere ontwikkeltrajecten en naar de kunstvakopleidingen.

Met de Drentse podia en festivals willen we het culturele makersklimaat versterken. Dit doen we door kennis te delen en hulp te bieden aan talenten en culturele organisaties. Voor jonge makers scheppen we de voorwaarden (locatie, geld, professionele hulp) waaronder nieuwe producties kunnen worden gerealiseerd, die zowel het publiek als de kunstenaars raken. Hierbij richten we ons niet alleen op de artistieke ontwikkeling van jonge makers (zowel disciplinair als cross-disciplinair) maar ook op hun cultureel ondernemerschap. Het bewust omgaan met de Fair Practice Code door opdrachtgevers en opdrachtnemers is hierbij een belangrijke waarde. Waar dat kan of behoefte is dragen we door ons ontwikkelde talentontwikkelingsprojecten over aan anderen, zoals Drentse theaters.

Hoe stimuleert K&C verbeelding om de Drentse verhalen te vertellen van vroeger, nu en morgen?

De Drentse musea vertellen bijzondere verhalen over de regio. K&C werkt actief samen met de kleine musea via het Platform Drentse Musea. De grote musea en het Drents Archief zijn belangrijke samenwerkingspartners in projecten als Culturele Mobiliteit, Cultuurmenu en Oktober Kindermaand. We ondersteunen erfgoedinstellingen met de kwaliteitsontwikkeling van erfgoededucatie en verbinden deze instellingen met het onderwijs.

K&C volgt de thema's die de Provincie Drenthe van belang acht⁹ en verbindt deze aan cultuureducatie. In de provinciale cultuurnota 2025-2028 wordt extra inzet gevraagd rond het thema Van Gogh. We zetten ons ook in voor cultuureducatie rond 80 jaar vrijheid.

Het Verdrag van Faro stimuleert onze verbeeldingskracht om organisaties te helpen bij het vertellen van lokale Drentse verhalen. We verbinden kunstenaars aan erfgoedlocaties, zodat zij kunnen reflecteren op het verleden of nieuwe verhalen kunnen creëren. Daarnaast delen we onze kennis en netwerken op het gebied van cultuurparticipatie met Drentse erfgoedorganisaties die zich in provinciale opdracht (gaan) inzetten voor participatie in de erfgoedsector.

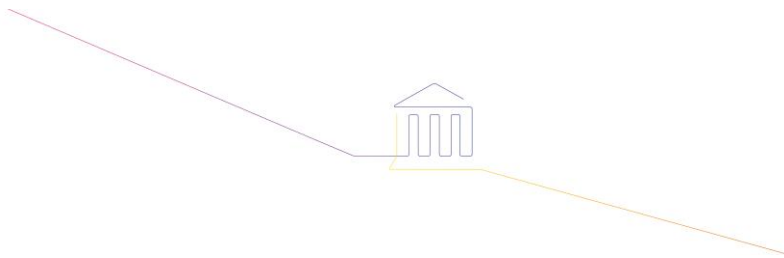
⁹ Zoals gezondheid, inclusie en diversiteit (Cultuurnota Provincie Drenthe 2025-2028 p 24), of erfgoed, amateurkunst, de gevolgen van Fair Pay (idem p 25), fondsenwerving, erfgoedparticipatie in het kader van het Verdrag van Faro (idem p 27) of maatschappelijke thema's als klimaatverandering, de inrichting van het landschap, de positie van de boer, biodiversiteit en de rol van techniek (idem p 56).

We stimuleren overheden en organisaties kunst in te zetten om nieuwe perspectieven te bieden en verbinding te realiseren in belangrijke maatschappelijke en ruimtelijke opgaven in de provincie. Voorbeelden hiervan zijn de transitie van het Drents landelijk gebied door klimaatverandering en de afname van het sociaal welbevinden van grote groepen jongeren. Kunstenaars kunnen als creatieve denkers met een frisse en andere blik naar deze opgaven kijken en onverwachte inzichten en visies bieden.

We helpen anderen om kunst in te zetten om het erfgoed van Drenthe te ontsluiten. Naast de bekende verhalen, zoals die van Van Gogh in Drenthe en de Molukse geschiedenis, zoeken we ook naar minder bekende informatie en nieuwe verhalen. Via deze verhalen worden erfgoed, cultuurparticipatie en cultuureducatie met elkaar verbonden.

Kunst in de openbare ruimte

Daarnaast adviseren we overheden over kunst in de openbare ruimte. Onze inzet is gericht op een zorgvuldig proces dat leidt tot de juiste kunstenaar op de juiste plek, en de realisatie van kunstwerken die waarde toevoegen aan de locatie en verbinding leggen met de aanwezige culturele/natuurlijke waarden en omwonenden.

1.4 Kerntaken K&C

De grens tussen eerste lijn werken (lokale kunstbeoefening zoals amateurkunsten, lessen in de klas van zzp'ers, muziekscholen, dansscholen, musea, theaters etc.) en tweede lijn werken (ondersteunen door te professionaliseren en te informeren/ adviseren, bemiddelen tussen vraag en aanbod en te verbinden via netwerken) is niet overal zwart-wit. Veel gemeentelijke kunstinstellingen werken ook adviserend en cultuurcoaches werken vaak ook tweedelijns. De essentie is dat K&C lokaal aanvult waar dat nodig is en zoveel mogelijk samenwerkt met partners. Dit kan in een bepaalde discipline of gemeente leiden tot een tijdelijke extra investering in projecten en/of mensen. De samenwerking met partners is gericht op het versterken van de kwaliteit van het lokale aanbod.

Om dit te bereiken voeren we de volgende kerntaken uit:

Deskundigheidsbevordering

K&C biedt mogelijkheden voor ontwikkeling en verhoging van de deskundigheid van leerkrachten, docenten, schooldirecties en besturen aan de ene kant en zzp'ers, talenten, amateurkunstbesturen en -begeleiders en culturele instellingen aan de andere kant. Scholing en coaching zijn gericht op het bevorderen van de organisatorische en inhoudelijke kwaliteit van het kader.

Informatie, advies en bemiddeling

K&C deelt kennis met culturele instellingen, festivals, podia, scholen en partners die werken voor het onderwijs, de (amateur)kunsten en het erfgoed via nieuwsbrieven, website en andere media. We adviseren amateurkunstgroepen en talenten en bemiddelen tussen scholen en culturele instellingen om hen te helpen bij bijvoorbeeld visieontwikkeling, nascholingsvragen en het opzetten van cultuurprogramma's.

Netwerken en bijeenkomsten

K&C faciliteert en organiseert bijeenkomsten en netwerksessies om de uitwisseling van ideeën en samenwerking van scholen, culturele instellingen en andere betrokkenen te bevorderen.

Uitvoeren, ondersteunen en begeleiden van projecten

K&C neemt actief deel aan en biedt ondersteuning bij projecten die gericht zijn op het verbeteren van de toegankelijkheid van de culturele sector in Drenthe. We vergroten de ontwikkelkansen voor jong Drents talent, stimuleren innovatief cultureel aanbod en verbreden de kwaliteit en de kwantiteit van het cultuuronderwijs.

Voorwaarde: ruimte voor innovatie

K&C is een flexibele en wendbare organisatie die zich snel kan aanpassen aan de vragen van haar omgeving. Er moet financiële ruimte zijn voor innovatie en ontwikkeling in het cultuuronderwijs en de cultuurparticipatie. Dit biedt mogelijkheden voor nieuwe benaderingen en programma's om de kwaliteit te versterken.

1.5 Kernwaarden K&C

Leidraad voor al onze initiatieven en activiteiten zijn onze kernwaarden. Samen vormen deze het fundament van K&C:

▷ Creatief

Kunst wordt benut voor verbeelding, het bieden van nieuwe perspectieven en innovatie.

▷ Transparant

Met onze keuze in woorden, beelden, activiteiten en personeel willen we voor iedereen herkenbaar zijn. K&C volgt de Governance Code Cultuur. Wij leggen openbaar verantwoording af aan onze stakeholders en volgen de Fair Practice Code in onze opdrachten aan zzp'ers.

▷ Onafhankelijk

We dienen het algemeen belang van cultuurdeelname van en vóór iedereen en volgen daarmee de Code Diversiteit & Inclusie. Wij zijn geen belangenorganisatie. We plaatsen de behoeften van het onderwijs, cultureel talent en het culturele veld centraal.

▷ Verbindend

K&C is een netwerkorganisatie die de kwaliteit en kwantiteit van culturele samenwerking versterkt door lokaal, provinciaal, interprovinciaal en nationaal verbindend te opereren. Bovendien streeft K&C naar het creëren van verbindingen tussen de kunsten en andere vakgebieden, zoals ruimtelijke kwaliteit, taalonderwijs of (circulaire) economie. We delen kennis en betrekken overheden, culturele partners en scholen bij innovaties.

Hoofdstuk 2 De positie van K&C in het werkveld

2.1 K&C als onmisbare schakel¹⁰ in het culturele veld

In opdracht van de provincie Drenthe zetten de medewerkers van K&C zich dagelijks in om het culturele veld te verbinden met (toekomstige) publiek. Door onze inzet op cultuuronderwijs en door kennisdeling, netwerken en talentontwikkelingsprojecten binnen ons werkgebied cultuurparticipatie verlagen wij de drempels voor deelname van kinderen, jongeren en volwassenen aan cultuur.

Het provinciale cultuurbeleid vormt de verbindende schakel tussen landelijk en lokaal beleid. K&C heeft als uitvoerende organisatie de rol partijen lokaal te ondersteunen en bij elkaar te brengen. K&C werkt als schakel tussen het lokale (iedere unieke school, amateurkunstgroep en iedere professional), het regionale (gemeenten, schoolbesturen en culturele instellingen), het provinciale (provincie, andere provinciale steunfuncties, culturele instellingen) en het landelijke (ministerie, rijk, fondsen en landelijke steunfuncties). Soms reikt onze samenwerking zelfs tot internationaal niveau (Europese fondsen).

Lokaal

K&C is het expertisecentrum cultuureducatie en cultuurparticipatie in Drenthe. Door de bestuurlijke fusie met het ICO en CultuurKlik wordt K&C beter gevoed door de lokale behoeften van scholen en culturele instellingen. Hierdoor kunnen we bovenlokale kansen beter signaleren en oppakken. Omdat we in afstemming met onze collega's van ICO, CultuurKlik én ook Facet in Emmen het lokale netwerk versterken kennen onze adviseurs de culturele haarvaten van de Drentse samenleving.

Naast organisaties als bibliotheken, theaters, lokale kunstinstituten, musea, galerieën en erfgoedinstellingen, hebben K&C-adviseurs contact met creatieve zzp'ers die in het culturele veld en/of het onderwijs kunnen (of willen) werken.

Vanuit K&C, en breder vanuit Cultuurzaam, heeft de directie bestuurlijke en ambtelijke contacten in alle Drentse gemeenten en de provincie. Dit stelt K&C in staat snel te schakelen tussen lokale behoeften en bovenlokale samenwerkingskansen. Net als K&C stelt Cultuurzaam een meerjarenplan op met een innovatieagenda. De methodiek die is ontwikkeld voor de gezamenlijke innovatieagenda is die van de 'onderzoekende ontmoeting', waarbij het werkveld actief wordt betrokken om maatschappelijke vraagstukken vanuit de kunsten te verkennen.

¹⁰ De term 'onmisbare schakel' verwijst naar de brief die we de Statenleden van de provincie Drenthe stuurden op 17 oktober 2023 www.kunstencultuur.nl/de-onmisbare-schakel

Provinciaal

Vanuit onze provinciale opdracht signaleren we ontwikkelingen die lokaal of landelijk aandacht vragen. We delen onze kennis in provinciale netwerken en via deskundigheidstrajecten, waarbij we lokale best practices een podium geven of juist landelijke trends presenteren om te inspireren.

We werken binnen Stichting Compenta samen met Facet, CultuurKlik en ICO als penvoerder van Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK)¹¹ en werken met deze partners samen binnen Meer Muziek in de Klas (nu Meer Kunst en Cultuur in School en Omgeving).

Vanuit Drenthe en Groningen is K&C één van de kernpartners van Filmhub Noord. We organiseren provinciale projecten om kinderen en jongeren kennis te laten maken met culturele instellingen van provinciaal belang.

We stemmen ons beleid af met andere steunfuncties als Biblionet Drenthe, Huus van de Taol, SportDrenthe, IVN, Zorgbelang Drenthe, CMO Stamm, Drents Archief, Marketing Drenthe en de BOKD. Onder andere op het gebied van de verbreding van de dorpshuisfuncties, erfgoedparticipatie, vakoverstijgende cultuureducatie en de verbinding met streektaal, de ondersteuning van vrijwilligers, sport- en cultuurevenementen en de schoolpleinrevolutie. Ook schuiven we jaarlijks aan bij het Erfgoedberaad Drenthe om kansen voor erfgoededucatie en erfgoedparticipatie te bespreken.

Met de drie gemeenten in Noord-Drenthe en de Provincie Drenthe stemmen we de kansen af die de Sociale Agenda van Nij Begun¹² ons biedt. We hebben een plan ontwikkeld, zodat meer kunstvakleerkrachten in het onderwijs aan de slag kunnen.

We hebben structureel overleg met de pabo's (NHL Stenden en de Hanzehogeschool) en de Groningse en Zwolse kunstvakopleidingen, omdat we deel uitmaken van werkveldadviesraden en samen nascholingen ontwikkelen. Het verzoek van de Provincie Drenthe om onderzoek te doen naar ontbrekende schakels in de Drentse ketenstructuur, zoals de connectie tussen culturele vakopleidingen, broedplaatsen en de creatieve industrie, bespreken we in deze netwerken.

K&C wordt regelmatig uitgenodigd bij de Vereniging Drentse Gemeenten om de ontwikkelingen op het gebied van cultuureducatie en de amateurkunsten toe te lichten. We streven naar een provinciaal convenant cultuurbeoefening aansluitend op de doelen van Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028 en de ondersteuning van de amateurkunsten. We volgen hierin de bestuurlijke afspraken tussen de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten onder andere met betrekking tot het nieuwe Naoberschapsfonds van de Provincie Drenthe.

¹¹ In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit werken scholen en culturele instellingen in het hele land samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken

¹² Herstelsteun voor Groningen en Noord-Drenthe als gevolg van de gaswinning

Landelijk

K&C deelt in landelijke netwerken de Drentse ontwikkelingen en uitdagingen op het gebied van goed cultuuronderwijs en toegankelijke cultuurparticipatie. De CMK-werkwijze van Compenta is onderscheidend vanwege het grote bereik van scholen. De cultuuronderwijsmonitor Evi heeft inmiddels (bijna) landelijke dekking en Drenthe heeft op Groningen na de meeste ICC'ers¹³ per 10.000 inwoners.

We pleiten voortdurend voor goede spreiding van landelijke initiatieven, zodat Drentse inwoners en organisaties hierbij betrokken kunnen worden. We zoeken contact met landelijke initiatieven en delen hoe deze goed kunnen aansluiten op de Drentse situatie.

Iedere provincie in Nederland kent haar eigen steunfunctie-instelling voor cultuureducatie en/of amateurkunst. Deze instellingen ontmoeten elkaar in netwerken als LPKC (educatienetwerk), POPNL (popkoepels), SOCP (participatienetwerk), OPEN (erfgoednetwerk) en het ICC-trainersnetwerk. De twaalf steunfunctie-instellingen hebben zich verbonden in de Raad van Twaalf¹⁴.

De Raad geeft regelmatig advies over de rol van provincies binnen de taakverdeling tussen het nationale en lokale cultuurbeleid. De directeur van K&C is voorzitter van de Raad van Twaalf en vertegenwoordigt de Raad aan de strategische tafel Cultuureducatie van het ministerie van OCW, de ketentafel van Platform ACCT, de strategische tafel Amateurkunsten van het ministerie van OCW en de afstemming met OPEN. Ook vindt er regelmatig afstemming plaats met de directies van het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Landelijke Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunsten (LKCA), Kunsten 92, de PO-, VO- en de MBO-raad, Interprovinciaal overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

Internationaal

We benutten de mogelijkheden voor grensoverschrijdende samenwerking met relevante partners via projecten. We zien de meerwaarde van internationale samenwerking om verbindingen met andere culturen aan te gaan en wederzijds begrip te versterken. En ons te voeden met nieuwe invloeden en perspectieven. Het werk en de thema's van Drentse kunstenaars en culturele instellingen zijn een bron van inspiratie en kennis in het buitenland. De kunstenaars laten zien waar Drenthe voor staat.

We hebben ervaring met Europese projecten zoals bijvoorbeeld de uitwisseling van poptalenten binnen het EDR-gebied en de samenwerking met Duitsland, Spanje en Letland binnen Oktober Kindermaand met subsidie van Creative Europe 2017. Er bestaan goede relaties met Dutch Culture in Amsterdam en met het EDR-bureau in Nieuweschans.

¹³ Interne Cultuurcoördinatoren

¹⁴ www.raadvantwaalf.nl

2.2 Penvoerderschap¹⁵

Als steunfunctie in Drenthe zijn wij de aangewezen partij om grootschalige provinciale projecten te begeleiden die cultuureducatie en/of cultuurparticipatie stimuleren. Vanuit onze landelijke netwerken signaleren we vroegtijdig kansen waar Drenthe van kan profiteren. Dankzij Cultuurzaam kunnen we snel inspelen op de inhoud van mogelijke projecten.

Ons provinciale netwerk met maatschappelijke partners stelt ons in staat om een breed draagvlak te creëren. Door onze goede relaties met de Rijksuniversiteit Groningen en met de lectoraten van de Noordelijke kunstvakopleidingen kunnen we projecten laten monitoren.

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) 2025-2028

Voor de uitvoering van CMK in Drenthe is in 2013 stichting Compenta opgericht, waarbinnen lokale kunstencentra en het provinciale expertisecentrum K&C samenwerken. Ruim elf jaar later is de infrastructuur aanzienlijk veranderd: twee kunstencentra zijn failliet gegaan, terwijl een nieuwe organisatie voor cultuureducatie in Zuidwest-Drenthe is ontstaan met de naam CultuurKlik. Deze organisatie is bestuurlijk gefuseerd met K&C en ICO. Een fusie in Emmen heeft geleid tot een sterke samenwerking tussen cultuureducatie en de bibliotheek.

Ondanks deze wijzigingen is de werkwijze en kwaliteit van CMK voortgezet, mede dankzij de inbreng van K&C, die penvoerder van het project is. Aangezien de Provincie Drenthe co-financier is van de landelijke matchingsregeling én de belangrijkste subsidient van K&C voor de steunfunctie cultuureducatie, kunnen we onze steunfunctietaken goed verbinden met de doelen van Cultuureducatie met Kwaliteit.

Het stimuleren van scholen om deel te nemen aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK), leergemeenschappen en proeftuinen is een essentieel onderdeel van ons werk. In 2020 en 2021 moesten scholen vanwege corona regelmatig hun deuren sluiten, wat leidde tot annuleringen van culturele schoolbezoeken en schoolvoorstellingen. De basisvaardigheden vroegen alle aandacht. Desondanks is het ons gelukt om in contact te blijven met scholen en alternatieven te realiseren, zoals online bijeenkomsten en digitale lessen.

Na de corona-dip bleken de mogelijkheden voor scholen om cultuuronderwijs een nieuwe impuls te geven omvangrijk. NPO-gelden en de werkdrukcompensatie werden concurrenten van CMK. Toch is het ons gelukt om in 2023 een deelnamepercentage van 84% te noteren.

Ter verduidelijking van de samenhang tussen het project Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) en de steunfunctie cultuuronderwijs is onderstaande tabel gemaakt. De tabel verduidelijkt waar de subsidie aan Stichting Compenta voor Cultuureducatie

¹⁵ Een penvoerder neemt de coördinerende en administratieve rol op zich en functioneert als contactpersoon voor subsidiënten.

met Kwaliteit in 2025-2028 voor wordt ingezet en welke aanvullende diensten door K&C worden geleverd om de regeling tot een succes te maken.

CMK biedt via Compenta	Steunfunctie K&C biedt
1. Cultuurgeld voor primair en voortgezet onderwijscholen	Advies, bemiddeling en begeleiding i.s.m. ICO, CultuurKlik en Facet
2. Ontwikkelperspectief (scenario's) voor scholen en stappenplannen voor ontwikkeling van visie en doorgaande leerlijnen met horizontale en/of verticale samenhang	-Deskundigheidsbevordering: adviestrajecten; visievorming/leerlijnen; teamscholing; netwerkbijeenkomsten (provinciaal en gemeentelijk) -ICC-cursus (gevalideerd) -Bemiddeling van projecten, workshops en lessen - Bemiddeling tussen scholen en/of cultureel ondernemers -Cursus cultuurcoördinator in het vo -Afstemming deskundigheidsaanbod van ICO, CultuurKlik, ICO, PABO, Prins Claus Conservatorium, RUG, Master Cultuureducatie, Minerva
3. Via het Drents Netwerk Jonge Kind (DNJK) proeftuinen cultuureducatie, bijeenkomsten kennisdeling en trainingen voor (aankomende) pedagogisch medewerkers, leerkrachten en docenten mbo-opleidingen voor de kinderopvang. Doel: overdracht leergangen DNJK naar het MBO. Geld voor gedeelde visie en beleid van kinderopvang en po, gericht op doorgaande leerlijnen. Pilot ICC-cursus voor de kinderopvang.	Advies scholen en kinderopvang, scholing, training en advies op maat
4. Evi voor primair en voortgezet onderwijscholen: zowel monitoring als schooleigen 'hulpmiddel' bij ontwikkeling van cultuuronderwijs. Coördinatie van het monitoringsonderzoek door de Rijks Universiteit Groningen.	Advies; bijeenkomsten; netwerken Landelijke doorontwikkeling van Evi
5. Geld voor cultureel ondernemers om i.s.m. het onderwijs cultuureducatieve producten te ontwikkelen	Deskundigheidsbevordering zzp'ers; coaching; bemiddeling; informatievoorziening, netwerken en bijeenkomsten
6. Kennisdeling over CMK Bijeenkomsten en digitale zichtbaarheid projecten. Jaarlijks symposium over de kracht van cultuureducatie. Publicaties over CMK Ontwikkeling Artificial Intelligence-tool om informatie over cultuuronderwijs beter te ontsluiten	Informatievoorziening via nieuwsbrieven, website, andere media Netwerken en bijeenkomsten om kennis te verspreiden en te delen
7. Proeftuinen cultuuronderwijs met experiment door samenwerken kunstvakdocent of culturele instelling met so, po, vo, mbo coördinatie, financiën	Advies, begeleiding en kennisdeling
8. Nascholing schoolleiders en in het speciaal onderwijs.	Implementatie van ontwikkelde professionaliseringstrajecten. Netwerken.

9. Kraak-sessies op festivals: kennisdeling tussen adviseurs en cultuurcoaches uit de drie provincies	Advies, netwerk en deelname aan interprovinciaal programmteam
---	---

Impuls voor de amateurkunsten 2025-2028

Het amateurkunstveld heeft het in coronatijd zwaar gehad. Ledenaantallen liepen terug en professionele begeleiders kozen een ander werkveld met meer baanzekerheid. Toen de coronacrisis langzaam afnam, explodeerden de energielasten voor repetitieruimtes.

BMC¹⁶ heeft in opdracht van LKCA¹⁷ onderzocht hoe de landelijke ondersteuningsstructuur verbeterd kan worden en deed een aantal aanbevelingen. Ze adviseerde onder meer om te zorgen voor meer samenwerking, afstemming en coördinatie op lokaal, provinciaal en landelijk niveau door middel van een integrale aanpak¹⁸. De herstelgelden voor de amateurkunstgroepen die het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap beschikbaar stelde, waren een eerste stap om de ondersteuningsstructuur daadwerkelijk duurzaam te versterken, en een aanzet voor een Nationaal Akkoord Amateurkunst.

K&C heeft de ontvangen herstelgelden voor Drenthe ingezet om inzicht te krijgen in de ondersteuningsbehoeften van het Drentse amateurkunstveld. Er zijn netwerkbijeenkomsten georganiseerd en er is onderzoek¹⁹ gedaan, waaruit bleek dat er in Drenthe geen samenhangende ondersteuningsstructuur voor amateurkunstgroepen in Drenthe is. Zo zijn er grote verschillen tussen gemeenten in ondersteuningsmogelijkheden en hoeveelheid fte. Er is weinig afstemming tussen ondersteuners lokaal, provinciaal en bonden en de mogelijkheden voor intensievere begeleidingstrajecten (vooral op kunst-vlak) zijn beperkt. Hierdoor blijven kansen voor doorontwikkeling, professionalisering en bovenregionale samenwerking liggen.

De ondersteuning en doorstroom van popacts vormt, dankzij een goede dekking van de talentontwikkelingsketen, hierop een positieve uitzondering. De sleutel van dit succes lijkt in de disciplinegerichte benadering te liggen.

Het kwalitatieve onderzoek is gepresenteerd aan stakeholders en de opbrengsten hebben de basis gevormd voor een plan dat in november 2023 werd ingediend bij het Fonds voor Cultuurparticipatie. De afwijzing van de aanvraag (veroorzaakt door uitputting van het budget) heeft een lobby in gang gezet die ons de mogelijkheid geeft om het huidige plan te actualiseren.

Een eerste stap is om de basis op orde te brengen en te zorgen voor goede ondersteuningsmogelijkheden voor iedere groep in Drenthe. Dit kan onder andere

¹⁶ Adviesbureau

¹⁷ Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst

¹⁸ <https://www.lkca.nl/publicatie/revitalisering-amateurkunst/>

¹⁹ Z. Zernitz, *Naoberschap &(gain) kunst*, uitgave van Stichting Kunst & Cultuur, (oktober 2023)

door duidelijke afspraken te maken over taakverdeling tussen gemeenten en de provincie. En door ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van kunst-, organisatie- en naoberschapvlak (de maatschappelijke oriëntatie) uit te breiden en zichtbaar te maken.

K&C heeft de ambitie om, samen met de Provincie Drenthe, de Drentse gemeenten en het werkveld, een meerjarige impuls te geven aan het amateurkunstveld. In 2025 vragen we een subsidie aan bij het Fonds voor Cultuurparticipatie met als doel samen met groepen amateurkunstenaars te kunnen werken aan ontwikkeling, vernieuwing en aanpassing aan de huidige tijd.

Steunpunt voor praktische ondersteuning

K&C wil hét steunpunt zijn voor praktische ondersteuning voor alle amateurkunstgroepen en wil hierin samenwerken met Sport Drenthe en RaboSupport. De drie codes (Cultural Governance, Fair Practice en Diversiteit en Inclusie) zijn hierbij leidend²⁰. Inhoudelijk richten we ons enerzijds op de aanwas van nieuwe leden bij amateurkunstverenigingen en -groepen door de verbinding van binnenschoolse en buitenschoolse cultuureducatie (bijvoorbeeld in de aanpak van Symfonica in D²¹, het netwerk van cultuurcoaches en de advisering rondom de programmering van School en Omgeving). Anderzijds richten we ons op vernieuwing van de sector met intensievere advies-op-maattrajecten en budgetten voor proeftuinen om de positie van de amateurkunstgroepen in de keten van talentontwikkeling te versterken.

2.3 Projectorganisatie

Naast onze rollen als steunfunctie voor cultuureducatie en participatie en als penvoerder, neemt K&C ook de rol van projectorganisator op voor provinciale educatieprojecten of talentontwikkeling. Enerzijds zijn dit projecten die we direct uitvoeren vanuit een provinciale opdracht zoals Culturele Mobiliteit, Oktober Kindermaand, Symfonica in D en Poplab. Anderzijds zijn er projecten waarvoor we zelf het initiatief nemen samen met partners. Dergelijke projecten ontstaan altijd na een ontwikkelingstraject met het werkveld.

Het beleidskader voor deze projecten is dat ze bijdragen aan één van de volgende thema's:

1. Vergroten van kansengelijkheid
2. Verdrag van Faro (erfgoededucatie en participatie)

²⁰ <https://www.kunstencultuur.nl/over-ons/de-culturele-codes>

²¹ Provinciale Jeugdorkestendag

3. Interdisciplinaire talentontwikkeling
4. Domeinoverstijgende samenwerking (sociaal, ruimte, natuur)

De doelstelling van deze innovatieve projecten is om met, een vernieuwende kwalitatieve aanpak, extra financiering vanuit landelijke fondsen de Drentse infrastructuur te versterken. Dit doen we door partners te betrekken die het project uiteindelijk kunnen overnemen.

Hoofdstuk 3 Trends en ontwikkelingen 2025-2028

Er zijn verschillende ontwikkelingen die de positionering en borging van het cultuuronderwijs in Drenthe beïnvloeden en er zijn mogelijkheden om de cultuurparticipatie van inwoners van Drenthe te bevorderen.

3.1 Cultuureducatie

Curriculumvernieuwing

Sinds de zomer van 2023 werkt een team van docenten en curriculumspecialisten aan nieuwe kerndoelen voor het leergebied kunst en cultuur. Het is de bedoeling dat de doelen in het schooljaar 2026-2027 gereed zijn, waarna scholen kunnen starten met het verplichte nieuwe curriculum. K&C neemt deel aan de achterbanraadpleging. Wij verwachten daarop dat er veel vragen van scholen komen, omdat scholen de curriculumvernieuwing aangrijpen voor het herzien van hun cultuurplannen. Ook verwachten we vraag naar maatwerk om bestaande cultuurprojecten te laten aansluiten op het nieuwe cultuurcurriculum.

Focus op basisvaardigheden

Het primair onderwijs staat onder druk om de kwaliteit van de basisvaardigheden te vergroten. Door de nadruk op de basisvaardigheden te leggen krijgt cultuuronderwijs op een aantal scholen minder prioriteit. K&C helpt scholen om cultuuronderwijs, dat ook een wettelijk verplicht leergebied is, te borgen. Dit kan door vast te leggen wat al aanwezig is, en wat goed gaat. En door scholen te helpen met het formuleren van hun visie, omdat een visie helpt bij het maken van keuzes. Ook helpen we scholen bij het samenwerken met de culturele omgeving en bij het inzetten van kunstvakdocenten in het schoolteam. Dit werkt kwaliteit verhogend en ontzorgend. Het kan tevens bijdragen aan het terugdringen van het leerkrachtentekort.

Nieuwe verbindingen met burgerschap en digitale geletterdheid

Zowel primair als voortgezet onderwijs scholen zoeken naar mogelijkheden om vakoverstijgend te werken om zo tijdwinst te halen en overlap tegen te gaan. Wij menen dat cultuureducatie goed te verbinden is met de vakken burgerschap en mediawijsheid en onderschrijven het onderzoek van Berenschot 'In de schijnwerpers'

(juni 2023)²² dat het belang van culturele ontmoetingen benadrukt. Deze dragen immers bij aan:

- het respect voor anderen en het empathisch vermogen (polarisatiebestrijding)
- het innovatief vermogen van de samenleving (creatieve 21-eeuwse vaardigheden)
- de zoektocht van minderheidsgroepen om hun stem te vinden en hun identiteit uit te drukken (zelfredzaamheid, kansengelijkheid, emancipatie)
- het functioneren van democratische systemen, informatievoorziening, vertrouwen in de overheid (burgerschap en mediawijsheid)
- de ontwikkeling van de creatieve industrie in het land (werkgelegenheid en economische spin-off)
- de gezondheid en het welzijn van leerlingen (preventie en curatie, positieve gezondheid, kwaliteit van leven)

Erfgoededucatie

De aandacht voor muziekonderwijs en filmeducatie is groot. De impulsen van Filmhub en Meer Muziek in de Klas (Nu Meer Kunst en Cultuur in School en Omgeving) vragen de komende jaren nog extra aandacht. Ook verwachten we dat erfgoededucatie steeds belangrijker wordt. Door de uitbreiding van Culturele Mobiliteit kunnen meer Drentse leerlingen kennismaken met het Drentse erfgoed en de Drentse Verhalen. We ondersteunen het Veenpark in Barger-Compascuum om tot een goed educatief aanbod te komen. Ook helpen we het Huus van de Taol bij hun opdracht om zich meer te verbinden aan het onderwijs.

In de erfgoedsector is de jeugd een belangrijke doelgroep. Ook omdat er vakmensen nodig zijn voor restauratie en onderhoud. De Cultuurnota van de Provincie Drenthe noemt het voornemen om de mogelijkheden van een opleiding te verkennen. We dragen daar graag aan bij.

School en Omgeving

Als antwoord op de toegenomen werkdruk in het onderwijs, het tekort aan leerkrachten en de overheidssteun voor de verrijkte schooldag, kiezen steeds meer primair onderwijs scholen ervoor het cultuuronderwijs naast het reguliere onderwijsprogramma te organiseren. Bijvoorbeeld in de 'verlengde of de verrijkte schooldag'. Ook de organisatie 'Meer Muziek in de Klas' verlegt haar aandacht naar de verbinding tussen het binnen- en buitenschoolse culturele aanbod. We vrezen dat de kwaliteit van het cultuuronderwijs hierdoor daalt. Dit is gezien de nieuwe curriculumontwikkeling ongewenst. Daarom werken we aan het professionaliseren van leerkrachten op het gebied van cultuuronderwijs met basisvaardigheden cultuureducatie voor alle teamleden, kennis van visie en beleid voor ICC'ers en directeuren en didactische vaardigheden van kunstvakdocenten.

Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028

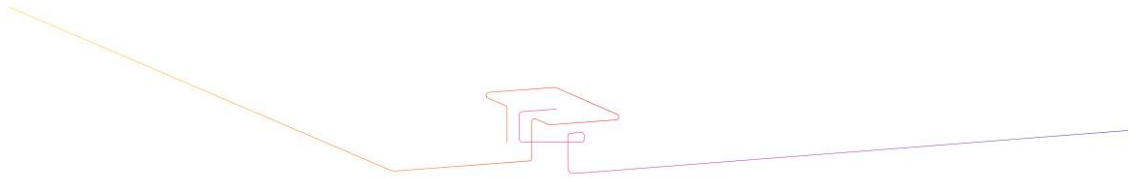
De doelen van CMK4 sluiten sterk aan bij die van CMK3. Duurzame kwaliteitsverbetering van cultuureducatie door samenwerking van het onderwijs met het culturele veld. En het vergroten van de deskundigheid van leraren, docenten en culturele partners op het gebied van cultuureducatie.

²² www.berenschot.nl/media/h0phaa2k/in-de-schijnwerpers-culturele-bijdragen-aan-maatschappelijke-opgaven-tweede-kamer-berenschot-juni-2023.pdf

Daarnaast zijn er nog twee -niet verplichte- doelen:

1. Het ontwikkelen van integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken
2. Het verbinden van binnen- en buitenschools om daarmee de culturele omgeving dichter bij de leerling en student te brengen.

K&C werkt aan beide doelen. Daarbij richten wij ons in de basis op het primair onderwijs, maar we zien ook mogelijkheden in het mbo (bijvoorbeeld de opleiding pedagogisch medewerker).

3.2 Cultuur en het sociaal domein

Mentale gezondheid van jongeren

In 2022 onderzocht Trendbureau Drenthe hoe ouders en verzorgers van jongeren de mentale gezondheid van jongeren ervaren²³. De definitie die ze daarvoor gebruikten was *'dat je lekker in je vel zit, minder last hebt van stress, je kan genieten van het leven, goed om kan gaan met veranderingen en tegenslagen beter aankunt'*. Uit het onderzoek blijkt dat de mentale gezondheid van jongeren onder druk staat, en is met name onder meisjes verslechterd. De meerderheid van de jongeren ervaart regelmatig stress en 30% is wel eens eenzaam. Voor veel jongeren is muziek maken, dansen, tekenen, schrijven of theater beleven een manier om gevoelens te verwerken (of zou het kunnen zijn) en zich te uiten.

Door actief deel te nemen aan cultuur versterken jonge mensen hun identiteit, waardoor ze zichzelf en anderen beter herkennen en begrijpen. Dit geeft zelfvertrouwen en een gevoel van verbondenheid.

We gaan in gesprek met het Fonds voor Cultuurparticipatie om meer projectaanvragen cultuureducatie en participatie uit Drenthe gehonoreerd te krijgen.

Gezond en Actief leven Akkoord

Vanuit de Raad van Twaalf nemen we deel aan de landelijke werkgroep GALA/SPUK²⁴. We zien kansen om als provinciale steunfunctie een rol te pakken om gemeenten te stimuleren de regelingen beter te benutten. Een voorbeeld is het inzetten van cultuur als stimulans/bron voor een gezond en actief leven. We ondersteunen cultuurambtenaren bij het benutten van de brede SPUK en we organiseren bijeenkomsten voor cultuurcoaches in de provincie, zodat uitwisseling van kennis en ervaring plaats kan vinden. Dankzij Cultuurzaam zijn we beter in staat om op lokaal niveau partners te stimuleren projecten te ontwikkelen op het gebied van het sociaal domein. De focus hiervan ligt op jongeren en hun mentale gezondheid.

De positieve effecten van cultuurdeelname op de gezondheid en het welbevinden zijn uitgebreid onderzocht in een onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie (afdeling Europa) dat in 2019 is gepubliceerd.

In dit rapport zijn honderden onderzoeken vergeleken en in kaart gebracht. In 2022 is verder gebouwd op dit rapport door het CultureForHealth-programma. Beide

²³ <https://trendbureaudrenthe.nl/de-mentale-gezondheid-van-jongeren-in-drenthe>

²⁴ Brede SPUK: De Brede Regeling Combinatiefuncties valt onder de Brede SPUK en is een rijksregeling die deelname aan sport en cultuur wil verbinden met ten minste 1 andere sector. Het Rijk draagt financieel bij aan de aanstelling van een combinatiefunctionaris door een gemeente. Een combinatiefunctionaris is bijvoorbeeld buurtsportcoach of cultuurcoach en is in dienst bij scholen, gemeenten of culturele of sportinstellingen. Bijna alle Drentse gemeenten hebben één of meer cultuurcoaches en meerdere buurtsportcoaches.

onderzoeken geven aan dat er overweldigend bewijs is van de positieve effecten van cultuur voor de gezondheid en het welbevinden voor vrijwel alle bevolkingsgroepen. Zo blijkt de inzet van cultuur positief bij te dragen aan verschillende maatschappelijke uitdagingen, zoals eenzaamheid, vergrijzing, het toenemend (jeugd)hulpgebruik, kansenongelijkheid en de geestelijke gezondheid van vluchtelingen.

Arts in health

Arts in health verwijst naar het veld dat artistieke en creatieve praktijken toepast om gezondheid en welzijn te bevorderen en een positieve benadering van gezondheid te stimuleren. Terwijl Arts in Health internationaal al decennialang een gevestigd veld is in andere landen, is het Nederlandse veld nog steeds gefragmenteerd en blijft het groeiende potentieel ervan onderbenut.

De Aletta Jacobs School of Public Health heeft in samenspraak met experts uit de domeinen zorg, welzijn en cultuur een Nationale Agenda Arts in Health²⁵ opgesteld om zo het veld te verduurzamen. Als K&C nemen we deel aan het gesprek over de implementatie van de doelen van de Agenda Arts in Health Nederland en adviseren we gemeenten, maatschappelijke organisaties en creatieve zzp'ers in Drenthe over kansen en mogelijkheden op dit terrein.

Inclusie

Overheden benadrukken de rol van cultuur en specifiek de kunsten als middel om de samenleving te verbinden en segregatie (bijvoorbeeld scheiding op basis van culturele achtergrond, uiterlijke kenmerken, scholing of milieu) tegen te gaan. Vanuit de Gelijke Kansen Alliantie is in enkele Drentse gemeenten een gelijke kansen-agenda opgesteld met afspraken over interventies, onderzoek en kennisdelingsactiviteiten gericht op het bevorderen van kansengelijkheid binnen het onderwijs.

Er is een sterke focus op inclusie, waarbij kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk moet zijn. Samen met Biblionet Drenthe, SportDrenthe, Zorgbelang Drenthe, CMO Stamm, en de BOKD hebben we een ontwikkelkansenagenda samengesteld vanuit de sociale agenda van de provincie Drenthe.

De thema's hiervan zijn:

- Bewustzijn ten aanzien van inclusie & diversiteit in aanpak en aanbod
- Inzet vrijwilligers in Drenthe (o.a. gezamenlijke aanpak sociaal veilig klimaat)
- De toekomst van verenigen van gemeenschappen

We zien kansen om bovenstaande vraagstukken integraal te benaderen en gezamenlijk programma's te ontwikkelen.

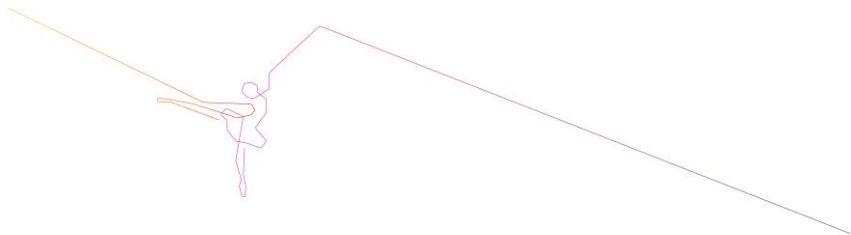
²⁵ Lewis, F., Groot, B., Krans, K. L. S., van Leeuwen, B., van der Wal-Huisman, H., Abma, T. A., Tal, M., van Campen, C., Kiss, K., Bussemaker, J., Finnema, E., Kolsteeg, J., Buskens, E., te Marvelde, D., & van den Berg, N. (2024). *Arts in Health in Nederland: Een nationale agenda*. University of Groningen Press. <https://doi.org/10.21827/659e5951e7776>

3.3 Talentontwikkeling

De cultuurnota van de provincie Drenthe 2025-2028 stimuleert de ontwikkeling van broedplaatsen, omdat daarmee talentontwikkeling wordt ondersteund en de cultuurdeelname van jongeren vergroot. Wij zien kansen om aan te sluiten in Assen, Emmen en Hoogeveen en waar mogelijk aan te sluiten bij Regiodeal Zuidoost-Drenthe en de Regiodeal Zwolle.

Wij zijn ook enthousiast over de kansen die *We the North* biedt aan de talenten popcultuur uit Drenthe en zetten ons de komende periode via ons platform *Noord* actief in voor de samenwerking met Groningen en Friesland. We benutten onze netwerken Kunst.nu en Into Nature om ook op het gebied van de beeldende kunsten meer ruimte te creëren voor talentontwikkeling in Drenthe.

In opdracht van *We the North* werd tussen 2021 en 2024 de Proeftuin Nieuw Publiek uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen en K&C. Het onderzoek, gericht op hoe culturele instellingen een breder publiek kunnen bereiken, resulteerde in de publicatie 'Luisteren - een experiment met culturele democratie' en een symposium. De inzichten van deelnemende theaters en makers worden gedeeld via podcasts.

3.4 Cultuurparticipatie

Verdrag van Faro

In 2023 heeft Nederland het verdrag van Faro ondertekend. Dit verdrag stelt dat erfgoed meer functie kan hebben voor de samenleving. Niet alleen de historische plek, het voorwerp of de traditie is belangrijk, maar vooral ook de verschillende betekenissen en het gebruik ervan. De drie doelen van het Verdrag van Faro zijn:

- meedoen en meebeslissen in de erfgoedpraktijk stimuleren,
- erfgoed inzetten voor sociaal-maatschappelijke doelen
- openstaan voor andere erfgoedopvattingen.

Wij zien kansen om erfgoedparticipatie te vergroten door vanuit de kunsten het verhaal van het Drentse erfgoed te vertellen of te verbeelden. We adviseren instellingen en cultureel ondernemers bij deze nieuwe visie op erfgoed. Hiervoor zoeken we de samenwerking met het Platform Drentse Musea, Het Drentse Landschap, Steunpunt Erfgoed Drenthe en het Drents Archief.

Bestuurlijke afspraken Cultuurbeoefening

Vanuit het ministerie voor OCW wordt gewerkt aan bestuurlijke afspraken over cultuurbeoefening, in afstemming met IPO en VNG. Het streven is om tot een zo concreet mogelijke taakverdeling te komen tussen domeinen (en ministeries) en tussen overheidslagen (Rijk, provincie en gemeenten).

Er wordt financiële ruimte gemaakt voor een amateurkunstregeling die wordt uitgevoerd door het Fonds voor Cultuurparticipatie. Onderdeel hiervan is een provinciale matchingsregeling om de ondersteuningsstructuur van de amateurkunsten te versterken. Wij willen hier de komende jaren gebruik van maken. In de samenwerking binnen Cultuurzaam en in samenwerking met Facet willen we meer samenhang in de ondersteuning realiseren en innovaties in gang zetten om het contact met amateurgroepen (formeel en informeel) te verbeteren, de deskundigheidsbevordering van professionele begeleiders van amateurkunstgroepen verder te ontwikkelen en de verbinding tussen binnenschoolse en buitenschoolse cultuurbeoefening versterken.

3.5 Trends met impact op de organisatie

Digitalisering van dienstverlening

Tijdens corona zagen we een terugval in culturele activiteiten. Zzp'ers kozen voor een ander werkveld en amateurgroepen zagen hun ledenaantal afnemen.

Tegelijkertijd waren we onder de indruk van de flexibiliteit van scholen en culturele instellingen om cultuurdeelname te blijven stimuleren.

Ook K&C toonde wendbaarheid en weerbaarheid. De dienstverlening veranderde van live bijeenkomsten naar online ontmoetingen. Deze digitaliseringsomslag houden we waar gewenst vast vanwege de voordelen. De organisatiekosten zijn lager en reistijd van deelnemers en medewerkers verdwijnt.

Duurzaamheid

Omdat we vanuit onze visie de *Sustainable Development Goals* volgen, willen we bijdragen aan het vergroten van het bewustzijn rond circulaire economie. We hebben meegedaan met de Interreg-aanvraag *New Roots* om meer *Nature Awareness* te creëren bij kunstenaars in Drenthe. In samenwerking met NICE²⁶ uit Meppel hebben we een trainee aan onze organisatie verbonden om ons te adviseren hoe wij het thema duurzaamheid beter kunnen integreren in onze dienstverlening met als doel om vanuit de kunsten het bewustzijn van jongeren, culturele instellingen en kunstenaars rond circulaire economie te vergroten.

De code's voor de sector: Diversiteit en inclusie, Governance en Fair Practice

Vanuit landelijke fondsen en het rijksbeleid zijn de toepassing van de codes een voorwaarde voor subsidietoekenningen. K&C investeert actief in de kennis over de codes en het toepassen ervan in het handelingsrepertoire van de eigen medewerkers. K&C wil het werkveld ondersteunen om fair practice te ondernemen, met good governance te besturen en toezicht te houden en inclusief te handelen.

²⁶ <https://www.wearenice.org/>

Hoofdstuk 4. Doelen 2025-2028

4.1 Vanuit de cultuurnota van de provincie Drenthe

Uitgaande van wat we al bereikt hebben, de vragen uit het werkveld en de trends en ontwikkelingen die op ons afkomen, hebben we onze prioriteiten voor de komende vier jaar gekozen:

- Vraaggerichte ondersteuning van het primair onderwijs
- Versterking van de culturele infrastructuur
- Ondersteuning van amateurkunstgroepen
- Ontwikkeling van culturele talenten

De doelen zijn afgestemd op de opdrachten aan K&C die in de Cultuurnota van de Provincie Drenthe *Cultuur maakt Drenthe/Drenthe maakt cultuur 2025-2028* genoemd worden.

Cultuuronderwijs

In de cultuurnota ligt de nadruk op de jeugd. Het cultuurbeleid is erop gericht *dat alle kinderen van 0-18 jaar gelijke kansen krijgen op culturele ontwikkeling*²⁷. De Provincie Drenthe geeft K&C de opdracht om het cultuuronderwijs op alle Drentse scholen te verbeteren en cultuuronderwijs structureel te verankeren in het curriculum. We zetten ons met veel passie in om de huidige kwaliteit van het cultuuronderwijs in het primair en voortgezet onderwijs te borgen en verder uit te bouwen. We betrekken scholen en culturele instellingen/zzp'ers actief bij dit proces en zijn afhankelijk van hun prioriteiten (een nieuwe directeur op een school kan de aandacht voor cultuuronderwijs radicaal veranderen). Onze aandacht is ook gericht de verbinding tussen binnen- en buitenschools aanbod waar veel scholen om vragen. Het project Culturele Mobiliteit kan worden uitgebreid dankzij een financiële impuls. Dit betekent dat nog meer leerlingen kennis kunnen maken met het Verhaal van Drenthe door een bezoek te brengen aan musea en archief.

Cultuurparticipatie

Op het gebied van cultuurparticipatie streeft de provincie ernaar dat *iedere inwoner van Drenthe kan cultuur meemaken* (p 34). We ondersteunen amateurkunstgroepen zodat er in iedere gemeente voldoende aanbod is. Wij stimuleren aanvulling en vernieuwing van het aanbod en een goede spreiding dat nieuwe en brede doelgroepen aanspreekt. We organiseren projecten die de drempel voor deelname verlagen. Omdat de groep senioren in Drenthe relatief erg groot is en blijft groeien, blijft kennisdeling over ouderenparticipatie belangrijk in onze steunfunctierol. In samenwerking met maatschappelijke steunfunctiepartners willen we deze focus

²⁷ Cultuurnota Provincie Drenthe 2025-2028 *Cultuur maakt Drenthe/Drenthe maakt cultuur* p. 30

leggen binnen het programma 'inclusie en diversiteit'. Zo kan aansluiting en wellicht aanvullende middelen vanuit de sociale agenda gevonden worden.

Talentontwikkeling

Het laatste doel uit de cultuurnota dat onze expertise raakt is: "*er zijn voldoende culturele ontwikkelkansen voor talenten in Drenthe*" (p. 38). Wij zijn enthousiast over de voortzetting van het beleid voor popcultuur en willen een belangrijke rol spelen in het ontdekken en begeleiden van talenten naar professionalisering. Graag laat K&C onderzoek doen naar ontbrekende schakels in de Drentse ketenstructuur. Hoe staat het met de verbinding met culturele vakopleidingen, broedplaatsen en creatieve industrie?

Versterking culturele basisinfrastructuur

Een ander belangrijk doel van het cultuurbeleid 2025-2028 van de Provincie Drenthe is de *versterking van de Drentse culturele basisinfrastructuur* (p.24). De provincie zoekt hiervoor de samenwerking met partners.

Onze ondersteuning is gericht op het versterken van deze culturele infrastructuur in de hele provincie. Wij zien onszelf als netwerkorganisatie en expertisecentrum binnen deze strategie voor

- cultuureducatie (scholen, gemeenten, cultuurcoaches, cultuureducatie-aanbieders),
- cultuurparticipatie (gemeenten, amateurkunstgroepen, zzp-professionals, welzijnsorganisaties)
- talentontwikkeling (jongeren, professionele begeleiders/coaches, podia en festivals).

K&C vervult ook een belangrijke functie als schakel tussen rijksbeleid en dat van provincies en gemeenten. We vertegenwoordigen Drenthe in landelijke netwerken en werken samen met onze collega's in Overijssel, Friesland en Groningen binnen We the North en de Cultuurregio Zwolle.

Samenwerking

K&C werkt samen met musea, podiumkunstinstituten, beeldende kunstorganisaties, erfgoedinstellingen, filmmakers en festivals om hen te ondersteunen bij de kwaliteitsverbetering en het optimale bereik van cultuureducatie en cultuurparticipatie. We doen dat vanuit de steunfunctie door actief kennis te delen, te adviseren en netwerken te ondersteunen. Wanneer er behoefte is om vanuit samenwerkingsverbanden een project te initiëren, kan K&C de rol van projectleider of penvoerder oppakken. De gewenste rol stemmen we altijd af met de Provincie Drenthe en eventuele betrokken gemeenten.

In onze werkzaamheden en in onze advisering en bemiddeling onderschrijven wij de Fair Practice Code. Een betere arbeidsmarktpositie voor zzp'ers in ons werkveld is een belangrijke focus van ons werk.

4.2 De doelen voor 2025-2028

We hebben ervoor gekozen om onze doelstellingen praktisch te beschrijven en te duiden vanuit de verschillende rollen die wij als steunfunctie en projectorganisatie spelen in het veld. We hebben er niet voor gekozen om de gewenste resultaten per jaar op te delen. K&C werkt met jaarplannen, waarin we ons beleidsplan als uitgangspunt nemen. Jaarlijks evalueren we de jaarplannen, waarna na vier jaar onderstaande doelen zijn bereikt.

A. Alle kinderen van 0-18 jaar krijgen gelijke kansen op culturele ontwikkeling

1. Optimale spreiding van het cultuureducatieve aanbod in het primair onderwijs.
2. Scholen, culturele instellingen en zzp'ers hebben actuele informatie over cultuuronderwijs. Iedereen kent elkaar en kan zelf keuzes maken.
3. De kwantiteit en de kwaliteit van het cultuuronderwijs is gestegen en geborgd in de school.
4. De blik is verruimd.

B. Iedere inwoner van Drenthe kan cultuur (mee)maken

1. Een vitale, toegankelijke en inclusieve Drentse amateurkunstsector waar meedoen en meebeleven centraal staat.
2. Culturele instellingen, verenigingen en makers (professionals en amateurs) weten relevante kennis en informatie te vinden en hebben zich inhoudelijk en zakelijk kunnen scholen.
3. Kunst en cultuur worden ingezet voor maatschappelijke opgaven en dragen zo bij aan een sociale, veerkrachtige en weerbare Drentse samenleving.
4. Kunst wordt benut voor verbeelding, het bieden van nieuwe perspectieven en innovatie.

C. Er zijn voldoende culturele ontwikkelkansen voor talenten in Drenthe

1. Talenten hebben in Drenthe optimaal de ruimte zich artistiek en professioneel te ontwikkelen zowel in de keten als cross disciplinair.

D. Beleidsmatige verankering van de Drentse culturele basisinfrastructuur

Hieronder zijn de doelen concreet uitgewerkt.

A. Alle kinderen van 0-18 jaar krijgen gelijke kansen op culturele ontwikkeling

Deze doelstelling bestaat uit vier subdoelen

1. Optimale spreiding van het cultuureducatieve aanbod in het primair onderwijs

Rol K&C: Organisator

* Iedere primair, voortgezet en speciaal onderwijs school organiseert structureel uitdagende culturele ontmoetingen voor en met leerlingen. Er is een Cultuurmenu/structureel cultuurprogramma op alle basisscholen (georganiseerd door K&C of anderen), waardoor alle leerlingen actief kennismaken met alle kunstdisciplines en erfgoed.

K&C werkt hierin samen met gemeenten, scholen, ICO, CultuurKlik, Facet, de Drentse theaters, musea, zzp-vakdocenten, bibliotheken en lokale organisaties.

* Alle leerlingen van het primair, voortgezet en speciaal onderwijs bezoeken de culturele omgeving in Drenthe. K&C verzorgt de organisatie van culturele bezoeken en het busvervoer naar musea, waardoor scholen ontlast worden in hun werkdruk

Doel korte termijn: uitbreiding Culturele Mobiliteit met het Noordelijk Archeologisch Depot en mogelijk Into Nature.

Doel lange termijn: uitbreiding van het programma met theaterbezoek. Uitbreiding naar 15.000 leerlingen.

Terugblik 2021-2024

- In het schooljaar 2023-2024 bezochten zo'n 12.000 leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs de musea in Drenthe die het Verhaal van Drenthe vertellen.
- We hebben leerkrachten gewezen op de mogelijkheden om leerlingen bewust te maken van culturele diversiteit door bijvoorbeeld vakoverstijgende samenwerking met het vak burgerschap.
- We programmeerden vaker diverse culturele ontmoetingen (voorstellingen) binnen de Cultuurmenu's.

2. Scholen, culturele instellingen en zzp'ers hebben actuele informatie over cultuuronderwijs. Iedereen kent elkaar en kan zelf keuzes maken.

Rol K&C: Verbinder en aanjager

- In iedere Drentse gemeente deelt K&C kennis in cultuureducatieve netwerken met scholen, cultuurcoaches en instellingen.

- We nemen het nieuwe curriculum op in onze adviezen aan scholen en de culturele omgeving en we delen provinciaal onze kennis rond cultuuronderwijs tijdens bijeenkomsten, (twee)maandelijks nieuwsbrieven (primair onderwijs, voortgezet onderwijs) en publicaties.

- Naast de netwerken voor culturele ondernemers op het gebied van film en muziek, onderzoeken we de behoefte aan netwerken erfgoededucatie en andere kunstdisciplines.

- We faciliteren provinciale netwerken rondom cultuureducatie zoals die van het Muziekakkoord Drenthe, educatiemedewerkers Drentse musea en het Drents Netwerk Jonge Kind.

- We stimuleren scholen om aandacht te besteden aan belangrijke Drentse thema's, zoals Van Gogh en 80 jaar vrijheid.

- We onderzoeken de mogelijkheid om de digitale omgeving van de CultuurCentrale in Groningen te vertalen naar Drenthe, zodat we afscheid kunnen nemen van de

verouderde website Cultuuractief.

Extra:

- Er komen proeftuinen cultuureducatie in de kinderopvang. We ontwikkelen een ICC-cursus voor de kinderopvang. (financiering: CMK4)
- We voeren de aanbevelingen uit het Evi rapport PO en VO (2024 en 2026) uit. De kwaliteit van het cultuuronderwijs is verbeterd. (financiering: CMK4)

Terugblik 2021-2024

- *K&C was lid van de klankbordgroep van het landelijke traject Curriculum.nu ten behoeve van een nieuw curriculum voor het leergebied kunst & cultuur.*
- *Om de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie te verbeteren koos K&C ervoor om in samenwerking met Compenta-partners de relatie met de kinderopvang te versterken in het Drents Netwerk Jonge Kind (voorscholen en buitenschoolse opvang). We gaven advies over visie, een gezamenlijk programma, deskundigheid van docenten en pedagogisch medewerkers en de samenwerking met de lokale culturele omgeving.*
- *Op het gebied van cultuureducatie is in het kader van 75-jaar vrijheid samen met Biblionet Drenthe Waor is Aaldert, een vertelplatenproject gerealiseerd, waarin werd stilgestaan bij het thema Vrijheid.*

3. De kwantiteit en de kwaliteit van het cultuuronderwijs is gestegen en geborgd in de school

Rol K&C: Aanjager en vernieuwer

- 90% van de scholen van het primair onderwijs neemt deel aan CMK
- Het gemiddelde Evi scenario is gestegen van 2,4 in 2022 naar 3,0 in 2028²⁸.
- Er is behoefte aan meer inzicht in de effecten van cultuureducatie op kinderen. We brengen de vanuit Compenta ontwikkelde monitor TRACE onder de aandacht van leerkrachten en helpen hen met het interpreteren ervan.
- Het nieuwe curriculum cultuuronderwijs is voor scholen aanleiding om hun cultuurplan en visie te herzien. In 2028 heeft ruim 60% van het primair onderwijs een schoolspecifieke visie op cultuuronderwijs en besteedt structureel aandacht aan cultuuronderwijs.
- In 2028 heeft 90% van de basisscholen een ICC'er en is 75% van de scholen geholpen bij visieontwikkeling en vakoverstijgend werken.
- In 2028 heeft 30% van de voortgezet onderwijs scholen een gecertificeerde cultuurcoördinator en wordt EVI-VO gebruikt.
- We bouwen de bemiddelingsfunctie voor het voortgezet onderwijs af en dragen deze over aan de lokale kunstinstellingen.
- Er zijn nascholingen ontwikkeld voor leerkrachten, docenten en schoolleiders om nieuwe kennis te ontsluiten (o.a. vanuit het nieuwe curriculum cultuuronderwijs en de aansluiting bij burgerschapsonderwijs en digitale geletterdheid).

Terugblik 2021-2024

- *Na de terugval in deelname aan CMK vanwege corona lukt het ons om 84% in 2024 te enthousiasmeren voor deelname aan CMK door de aandacht te verleggen naar scholen die nog niet deelnamen. Scholen die verder zijn met hun cultuuronderwijs hebben we*

²⁸ Jong geleerd, CMK-plan 2025-2028, uitgave van Stichting Compenta

geprobeerd los te laten. Het eerste is gelukt. Maar de ervaren scholen wilden doorgroeien en kwamen nog steeds met vragen. Deze 'scenario 3 en 4' scholen bedienden we met een jaarlijkse meeting die we samen met de Vereniging Cultuurprofiel scholen (VCPS) organiseerden.

- In 2020, 2022 en 2024 vulden alle aan CMK deelnemende po-scholen Evi in. Evi is het evaluatie- en monitoringsinstrument dat door K&C is ontwikkeld en inmiddels bijna in heel Nederland wordt gebruikt. Uit de monitoring blijkt dat de randvoorwaarden voor goed cultuuronderwijs steeds beter zijn op de scholen. Meer scholen hebben een schoolspecifieke visie, meer scholen hebben zicht op de aanwezige deskundigheid in het team en weten hoe ze die kunnen versterken. Meer scholen hebben programma- of leerlijnen ontwikkeld en meer scholen werken samen met de (lokale) culturele omgeving. De gemiddelde Evi-score steeg van 1,8 (2014) naar 2,4 (2022) op een schaal van 4.*
- Het cultureel vermogen van leerlingen (vaardigheden, kennis en attitudes die nodig zijn om culturele verschillen te begrijpen, te waarderen en ermee om te gaan) is toegenomen. We hielpen scholen om dit te monitoren via bijvoorbeeld portfolio's.*
- De provincie Drenthe kent na Groningen de meeste ICC'ers van Nederland. Ieder jaar geven we twee ICC-cursussen. De training 'Boost je cultuurplan' is in 2023 ontwikkeld en wordt toegevoegd aan ons aanbod.*
- Vanuit het landelijke EVI-netwerk is een EVI voor het voortgezet onderwijs ontwikkeld. We richtten onze dienstverlening op beleidsondersteuning en stimuleren lokale kunstinstellingen om de bemiddelingsfunctie en ontwikkelrol op te pakken.*
- Nieuwe nascholingen zijn ontwikkeld voor pedagogisch medewerkers van de kinderopvang, voor zzp'ers die cultuureducatie brengen in het speciaal onderwijs en voor schoolleiders over visieontwikkeling. Deze opleidingen worden onderdeel van ons structurele nascholingsaanbod.*

Rol K&C: Aanjager en vernieuwer

- K&C zorgt als kernpartner van de Filmhub Noord voor een goede ondersteuning van de Drentse filmhuizen, het filmfestival Assen, filmdocenten en de scholen. In september 2025 wordt het plan 2025-2028 ingediend bij het Filmfonds
- Als reactie op de focus op basisvaardigheden stimuleren we scholen om vakoverstijgend te werken, waardoor er minder overlap ontstaat én juist meer betekenisvol onderwijs. Dit kan bijvoorbeeld door burgerschapsdoelen te koppelen aan erfgoedonderwijs. Of door lezen te koppelen aan cultuurdoelen.
- We adviseren scholen en kinderopvangorganisaties over de verbinding tussen het binnenschoolse cultuuronderwijs en de buitenschoolse cultuureducatie.
- We zijn alert op de scholen die via School en Omgeving werken aan een verlengde schooldag en hierdoor minder aandacht geven aan cultuur tijdens de lessen. Via Evi onderzoeken we wat de relatie tussen de programma's is. De uitkomsten bespreken we met de scholen en de overheden.
- We verbinden het project Symfonica in D aan Muziekakkoord Drenthe om zo de verbinding te leggen tussen binnenschools en buitenschools muziekonderwijs.
- De deskundigheid van leerkrachten en van zzp'ers is toegenomen om cultuuronderwijs te kunnen geven aan kinderen met speciale behoeften. Het speciaal onderwijs neemt deel aan (aangepaste) programma's. Bijzondere aandacht gaat uit naar de cultuureducatie op ISK's en AZC-scholen.

Terugblik 2021-2024

- *De vier proeftuinen filmeducatie stimuleerden de kwaliteit van filmeducatie. Kunstinstellingen ontvingen maaksets om filmdocenten te faciliteren. De filmfeesten en meetups werden goed bezocht en er is een filmcoach verbonden aan Filmhuis Emmen, DNK Assen en De Wisinghhof Roden.*
- *K&C schreef de publicatie 'Een Reis Maken', over hoe een school cultuuronderwijs in samenhang met andere vakken kan aanbieden.*
- *Er zijn nieuwe leergangen kunsteducatie ontwikkeld voor pedagogisch medewerkers van de kinderopvang en leerkrachten van groep 1 en 2.*
- *We vierden in 2024 het eerste jubileum van het Muziekakkoord Drenthe met honderden leerkrachten en kunstvakdocenten in De Nieuwe Kolk. Uit eigen onderzoek blijkt dat leerkrachten ervaren dat hun deskundigheid om muziekonderwijs te geven is toegenomen. We ontvingen hiervoor een bokaal van de organisatie Meer Muziek in de Klas.*

Ambities die we alleen met aanvullende middelen kunnen realiseren:

- Als reactie op het dreigende leerkrachtentekort bieden we de nascholing Kunstvakdocent in het PO. Dit leidt ertoe dat steeds meer scholen een kunstvakdocent in het team hebben. (Financiering via Nij Begun in de drie gemeenten in Noord-Drenthe).
- De samenwerking met IVN en Sport Drenthe heeft geleid tot meer vakoverstijgende projecten in het onderwijs (bijvoorbeeld verrijkte schoolpleinen, taal- en literatuuronderwijs, verbinding met de amateurkunsten en broedplaatsen).
- In het licht van toenemende aandacht voor duurzaamheid, laaggeletterdheid, mentale gezondheid en milieubewustzijn, kijken we hoe cultuuronderwijs kan bijdragen aan bewustwording rond deze thema's. (Domein-overstijgende samenwerking met cofinanciering van de provincie voor de Schoolpleinen Revolutie Drenthe).
- De samenwerking met het Drenthe College en Alfacollege heeft geleid tot meer aandacht voor cultuuronderwijs in het curriculum van deze mbo's.

Terugblik 2021-2024

- *We hebben Drentse MBO scholen geholpen om de MBO-kaart aan te vragen. Het is niet gelukt om een programma voor hen samen te stellen, vanwege gebrek aan financiën. Wel hebben we voor het Drenthe College het festival Energieboost georganiseerd in het voetbalstadion van FC Emmen met als thema's omzien naar elkaar en prestatiedruk & ontspanning.*

4. De blik is verruimd

Rol K&C: Vernieuwer

- Onverwachte verbindingen tussen kunstenaars en scholen worden gelegd. Samen met kunstenaars maken leerlingen nieuwe cultuur. Nieuwe disciplines of combinaties van disciplines zijn toegevoegd aan het onderwijscurriculum.
- We adviseren primair onderwijs scholen om talentgericht te werken en moedigen leerkrachten aan om eigen passies in te zetten en te ontwikkelen als ook talenten van leerlingen te ontdekken en te ontwikkelen, zowel in het klaslokaal als in de kinderopvang.
- We adviseren i.s.m. het platform Drentse musea en het Drents Archief de Drentse erfgoedinstellingen. Bijvoorbeeld over het meer betrekken van jongeren en het koppelen van erfgoedonderwijs aan andere leergebieden zoals burgerschap.
- We agenderen in het kader van het Verdrag van Faro erfgoedwijsheid en leiden nieuwe erfgoeddocenten op. Daarnaast adviseren we culturele ondernemers bij het ontwikkelen van nieuwe erfgoedproducten voor het onderwijs en de scholen bij het implementeren van de erfgoeddoelen uit het nieuwe curriculum.
- De Canon van Drenthe verdient een herijking zodat deze weer aansluit bij de landelijke canon door diversiteit en het slavernijverleden een plek te geven. We stimuleren gemeenten om de lokale canons ook te actualiseren.
- We zoeken samenwerking met partners uit andere leergebieden, zoals taalonderwijs en digitale geletterdheid (Biblionet Drenthe en Huus van de Taol), burgerschapsonderwijs, natuuronderwijs (IVN), en bewegingsonderwijs (SportDrenthe) voor vakoverstijgende projecten.
- We integreren het thema culturele diversiteit in onze programma's en stimuleren scholen om hier aandacht aan te besteden in het cultuuronderwijs. We adviseren scholen bijvoorbeeld om meer diversiteit te brengen in de keuze van workshops, workshopleiders en materialen.

Terugblik 2021-2024

- *Zzp'ers zijn gecoacht in hun cultureel ondernemerschap (o.a. coaching in fair pay tarieven) en in het lesgeven in een online omgeving. Dit leverde nieuwe verdienmodellen op. We hebben ervoor gekozen om zzp'ers op maat te coachen ('each one teach one') en de nascholingen over te laten aan de opleidingen.*
- *Vanuit Cultuurzaam is een onderzoekende ontmoeting georganiseerd met zzp'ers om de randvoorwaarden voor samenwerking te verbeteren.*

Extra:

We zijn alert op ontwikkelingen bij fondsen en overheden om ambities van scholen, culturele instellingen en creatieve zzp'ers te helpen realiseren. Maar ook alert op crossovers vanuit de kunsten of bijvoorbeeld de kansen van artificial intelligence om ons werk te verlichten. We werken altijd samen om 'de ander te versterken met kunst, erfgoed en media'.

B. Iedere inwoner van Drenthe kan cultuur (mee)maken

1. Een vitale, toegankelijke en inclusieve Drentse amateurkunstsector waar mee doen en mee beleven centraal staat

Rol K&C: aanjager

- In samenwerking met de provincie, gemeenten en het werkveld maken we een meerjarenplan om de ondersteuningsstructuur voor de amateurkunsten in Drenthe te versterken. In het plan is ruimte voor proeftuinen om vernieuwing van het culturele aanbod te realiseren dat nieuwe en brede doelgroepen weet aan te spreken.
- We onderzoeken de mogelijkheid van de KultuurCentrale²⁹ voor Drenthe om de zichtbaarheid van de sector te vergroten.

Rol K&C: organisator

- De toegankelijkheid van kunst en cultuur in Drenthe is vergroot door het provinciale project Oktober Kindermaand. We zetten in op een gevarieerd programma met een evenwichtige spreiding van activiteiten over de provincie en maken met de deelnemende culturele instellingen en culturele ondernemers afspraken over een eerlijke vergoeding.

2. Culturele instellingen, verenigingen en makers (professionals en amateurs) weten relevante kennis en informatie te vinden en hebben zich inhoudelijk en zakelijk kunnen scholen.

Rol K&C: verbinder

- De bekendheid en het gebruik van K&C's Amateurkunstloket voor vragen en advies is vergroot door meer promotie en maandelijkse nieuwsbrieven en een actievere rol van de sector zelf voor het vullen van een actuele database.
- Gemeentelijke participatienetwerken worden ondersteund.
- De praktische kennis van amateurkunstbesturen is toegenomen door trainingen op het gebied van fondsenwerving, samenwerking, ledenwerving en promotie. K&C werkt hierin samen met gemeenten, lokale kunstinstellingen en maatschappelijke organisaties.
- Cultuurcoaches delen onderling kennis door het netwerk dat K&C faciliteert.
- K&C maakt deel uit van de adviesraad van het Jeugdfonds Sport en Cultuur om het bereik van kinderen die cultureel actief willen worden, te vergroten.
- Kunstenaars weten K&C te vinden voor informatie, coaching en ondersteuning en nemen deel aan door K&C communities.

Terugblik 2021-2024

- Voor het amateurkunstveld is het 'amateurkunstloket' geopend voor praktische ondersteuning en advies. Het veld is bereikt via een aparte pagina op de website en met praktische workshops en maandelijkse nieuwsbrieven. Een vertrouwenspersoon voor de sector is aangesteld.

²⁹ www.kultuurcentrale.nl

- *Via strategische partnerschappen met organisaties als Vier het Leven, Nederlandse Gebarentaal en het Jeugdfonds Sport en Cultuur is extra inzet gepleegd om mensen met beperkingen of een kleine portemonnee te helpen om deel te kunnen nemen aan culturele activiteiten.*

Rol: vernieuwer

- K&C verkent de behoefte aan een jongerenpanel om de toegang tot cultuur voor jongeren te vergroten. We zoeken daarbij aansluiting bij de Drentse theaters die al met jongerenraden werken.
- In samenwerking met onze maatschappelijke partners (Biblionet, CMO Stamm, BOKD en SportDrenthe) werken we aan een programma om vrijwilligers te ondersteunen door middel van deskundigheidsbevordering. De vertrouwenspersoon voor het amateurkunstveld wordt in samenwerking met de Sesam Academie ondersteund om de sociale veiligheid in de vrijwilligerssector te vergroten.

3. Kunst en cultuur worden ingezet voor maatschappelijke opgaven en dragen zo bij aan een sociale, veerkrachtige en weerbare Drentse samenleving.

Rol K&C: verbinder

- Cultuur heeft een grotere plek in de brede SPUK-regeling door advies aan gemeenten.
- Binnen het landelijke GALA-overleg willen we cultuurdeelname binnen het domein van de mentale gezondheid en kunst als zorg te vergroten.
- K&C neemt zitting in relevante netwerken en overleggroepen om het sociaal domein en de zorginstellingen te informeren over de rol die kunst en cultuur kunnen spelen bij maatschappelijke vraagstukken. We trekken hierin op met onze maatschappelijke partners.
- We faciliteren ontmoetingsmomenten en adviseren culturele instellingen en kunstenaars in Drenthe over de ontwikkeling van projecten in het sociaal domein. Dit leidt tot meer projecten binnen Podium Platteland en tot meer gehonoreerde aanvragen bij het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Terugblik 2021-2024

- *We hebben rond het project Gekleurd Grijs meer verbinding gelegd met welzijnsorganisaties, waardoor midden in de coronacrisis het project 'Vlieg Zwaluw Vlieg' kon worden uitgevoerd in Havelte en Hoogeveen. Door een senior te koppelen aan een leerling van het primair onderwijs kreeg het project een bijzondere intergenerationele lading.*
- *Het foodproject Hof van Heden creëerde een innovatieve betrokkenheid van kinderen, agrariërs en vrijwilligers van de Dorpstuin en Duurzaam Hooghalen. Omdat de netwerken van Gekleurd Grijs worden afgebouwd zullen we dit soort innovaties aan het veld overlaten. K&C richt zich de komende jaren binnen het sociaal domein vooral op jongeren.*

Rol K&C: aanjager

- We zijn adviseur binnen Podium Platteland en werken hierin samen met de provincie. We willen de bekendheid van het programma vergroten en meer partijen aanjagen om projecten te ontwikkelen.
- De BOKD wordt geholpen bij de opgave om de functie van dorpshuizen te verbreden met culturele ontmoetingen.

Terugblik 2021-2024

- *In de verbinding met het sociaal domein zijn via Podium Platteland 26 projecten met impact in de Drentse samenleving ondersteund.*
- *K&C ondersteunde Dans op Recept in het vinden van geschikte locaties en dansdocenten om naast Friesland ook in Drenthe danslessen te geven aan mensen met Parkinson. Zo worden er nu lessen gegeven in Roden, Emmen, Meppel, Zuidlaren en Assen.*

4. Kunst wordt benut voor verbeelding, het bieden van nieuwe perspectieven en innovatie

Rol K&C: organisator

- Jaarlijks zijn in ons gebouw in Assen twee exposities te bewonderen van professionele of amateurkunstenaars uit Drenthe. Rond de exposities organiseren we bijeenkomsten waarin nieuwe perspectieven worden getoond en besproken.

Rol K&C: aanjager

- We zijn adviseur van overheden en organisaties op het gebied van Kunst in de Openbare Ruimte en stimuleren hierin vernieuwing. We werken samen met een noordelijk netwerk van zzp-adviseurs. Voor de uitvoering van adviestrajecten wordt aanvullende subsidie aangevraagd.
- K&C brengt kunst in bij ruimtelijke opgaven, in de verbinding cultuur en natuur, bij het ontsluiten van het erfgoed van Drenthe en als zuurstof voor het zoeken naar de verhalen van de toekomst. Verhalen die Drenthe perspectief kunnen bieden en een link leggen met de jongeren van Drenthe.
- We denken actief mee in de ontwikkeling van een vervolgprogramma voor het thema Van Gogh in Drenthe. K&C coördineert de realisatie van de Van Gogh Landmarks.

Terugblik 2021-2024

- *Het aantal KOR-adviestrajecten is flink toegenomen.*
- *Voor beeldend kunstenaars organiseerde K&C middenin de coronacrisis het project Toekomstdenken met een inspirerend programma voor amateur- en professionele schilders, beeldhouwers, filmers en fotografen in Drenthe.*

Rol K&C: verbinder

- Kunst.nu wordt als community ondersteund bij de aanwas van nieuwe kunstenaars en de ontwikkeling van programma's.
- (Twee)Maandelijks informeert K&C de professionele kunstsector over nieuwe ontwikkelingen en programma's.

Terugblik 2021-2024

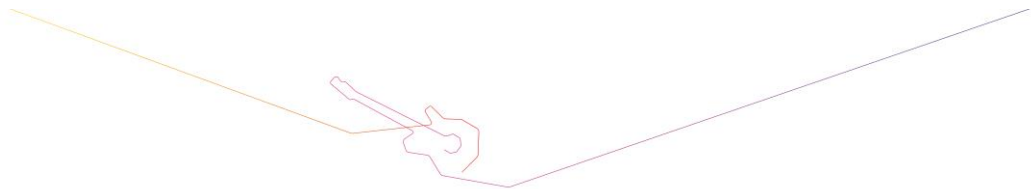
- *K&C was in 2023 initiatiefnemer van kunst.nu, een community voor professionele onderzoekende beeldende kunstenaars in Drenthe. Op 1 maart 2024 werd de community officieel gepresenteerd met een eigen website. 19 kunstenaars uit Drenthe kunnen zich nu sterker profileren.*
- *Met het ontbreken van een kunstacademie en een mager cultureel aanbod op het gebied van de beeldende kunst levert kunst.nu een waardevolle bijdrage aan het kunstklimaat in Drenthe.*
- *De positieve resultaten zagen we terug in het project Inhale-Exhale waarin vijf kunst.nu kunstenaars artistiek onderzoek deden in de Onlanden. Het project is een samenwerking met Into Nature en slaat een brug tussen omgeving, omwonenden en de beeldende kunst.*

Rol K&C: vernieuwer

- Via kennisbijeenkomsten, werkateliers en delen van best practices worden erfgoedinstellingen gestimuleerd om in de geest van het Verdrag van Faro nieuwe betekenissen te geven aan erfgoedlocaties of objecten. Onze invalshoek zijn de kunsten en hoe de verbeeldingskracht kan worden ingezet om te reflecteren op het verleden of te dromen over nieuwe verhalen.
- In samenwerking met NICE³⁰ uit Meppel starten we een netwerk met culturele instellingen om via artistieke communicatie het bewustzijn rond circulaire economie te vergroten.

Ambitie die we alleen met aanvullende middelen kunnen realiseren

- K&C is partner in de Interreg-aanvraag New Roots. Bij toekenning krijgen we de ruimte om meerdere projecten te realiseren met professionele kunstenaars vanuit het thema 'Nature Awareness'. We werken hiervoor samen binnen ons netwerk Kunst en Natuur met partijen als Natuur en Milieu Federatie Drenthe, Geopark de Hondsrug, Het Drentse Landschap, Into Nature, Veenkoloniaal Symfonie Orkest en dansdocenten.
- Het aantal adviesvragen kunst in de openbare ruimte groeit. Alleen met aanvullende middelen kunnen we onze inzet bij de opstartfase van opdrachten realiseren.

³⁰ Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie

C. Er zijn voldoende culturele ontwikkelkansen voor talenten in Drenthe

1. Talenten hebben in Drenthe optimaal ruimte zich artistiek en professioneel te ontwikkelen zowel in de keten als cross disciplinair.

Rol K&C: organisator

- Vanuit het netwerk Popsport NL organiseert K&C jaarlijks het talentontwikkelingstraject Popsport voor jonge muzikalenten.
- K&C organiseert PopLab Drenthe. Een creatieve broedplaats waar cultuurmakers uit Drenthe experimenteren met andere kunstvormen. We selecteren jaarlijks drie of vier talenten die met een budget en professionele coaching een interdisciplinaire (of cross-over) productie maken. Deze producties presenteren de talenten tijdens het evenement NEXT op een voor de productie passende locatie. De productie is daarna eigendom van de maker en kan ook elders nog gespeeld worden.
- K&C coördineert Het Nieuwe Goed en draagt het project langzaam over aan de Drentse theaters, daarna blijft K&C betrokken als adviseur.
- We organiseren met Facet, CultuurKlik en ICO jaarlijks Symfonica in D voor kinderen en jongeren die samen een klassiek projectorkest vormen en één optreden verzorgen.
- K&C reikt jaarlijks de Drentse Talentprijs Cultuur uit aan aanstormend talent.

Terugblik 2021-2024

- Poplab Drenthe bereikte door een nieuwe benadering een nieuwe groep jonge makers. In 2023 werd voor het eerst het cultuurfestival NEXT georganiseerd waar deze nieuwe generatie cultuurmakers een podium kregen voor hun eigen voorstelling, film, muziek, mode en documentaire.

Rol K&C: verbinder

- We ondersteunen evenementen, podia en festivals in Drenthe waar jongeren hun talenten en vaardigheden ontdekken, ontwikkelen, benutten en presenteren. We werken samen met Kunstbende Drenthe (13-18 jaar), Bevrijdingsfestival, Drentsch Peil XL (jonge bands en singer-songwriters), Hello Festival en bijvoorbeeld het TT-festival. Ook in Overijssel en Duitsland zoeken we naar de mogelijkheden om Drentse talenten daar podiumervaring op te laten doen.
- We ontwikkelen in samenwerking met het voortgezet onderwijs een programma om jongeren samen te laten spelen en te coachen. De acts die hieruit voortkomen en serieus verder willen, kunnen deelnemen aan Kunstbende en Popsport en kunnen een podiumplek verdienen op het Bevrijdingsfestival.
- Maandelijks informeert K&C de popcultuursector over nieuwe ontwikkelingen en optredens in Drenthe.

Terugblik 2021-2024

- Een hoogtepunt in 2021 was vrijheid de Vrijheid Suite in het kader van 75 jaar. Jonge klassieke amateurmuzici en poptalenten brachten samen met professionele muzikanten van het Noordpool Orkest een ode aan de vrijheid.

Rol K&C: aanjager

- We werken samen met onze Friese en Groningse collega's binnen Noord (We the North) om talenten samen te brengen, hun netwerk te vergroten en tot een hoger peil te brengen en voldoende deelname te genereren van Drentse talenten aan de projecten Up North, Hit the North, Go! en tijdens het Popgala Noord.
- We stimuleren Into Nature bij de ontwikkeling van een talentontwikkelingsprogramma voor jonge Drentse beeldende kunstenaars.

Terugblik 2021-2024

- *Dankzij de programmering van K&C bood het Bevrijdingsfestival Drenthe een podium aan jonge artiesten (dj's, singer-songwriters, bands en rappers) uit Drenthe. Talenten werden gescout via de talentontwikkelingstrajecten. De Drentse acts speelden door de samenwerking binnen Hit the North ook op de festivals in Leeuwarden en/of Groningen.*
- *We werkten samen met het programma Artist in Space van We The North. Hierdoor konden we drie Drentse kunstenaars een gastatelier aanbieden in Leipzig, Rotterdam en Murcia om daarna de resultaten te presenteren in CBK Emmen met de tentoonstelling Push/Pull/Present.*

Rol K&C: vernieuwer

- We ondersteunen de Drentse theaters bij de ontwikkeling van productiehuizen/broedplaatsen voor Drentse makers waarin het collectieve maakproces en interdisciplinair werken centraal staat. Een extra opdracht aan de makers is de mogelijkheden van het bereiken van nieuw publiek te onderzoeken.
- K&C ondersteunt Drentse gemeenten en podia bij de ontwikkeling van samenspeel- en experimenteerplekken, broedplaatsen en residenties voor jong talent en proberen hierin aan te sluiten bij de financiële mogelijkheden van de Regiodeals in Drenthe en meerjarige programma's zoals Nij Begun.

Terugblik 2021-2024

- *Dankzij We the North hebben Drentse talenten popcultuur zich interdisciplinaire kunnen ontwikkelen. In het project Het Nieuwe Goed en #GoClassic werd samengewerkt met Garage TDI. Met Het Nieuwe Goed ondersteunden we de theaters ook om jong publiek aan te trekken.*

Ambitie die we alleen met aanvullende middelen kunnen realiseren

- Wij doen onderzoek naar ontbrekende schakels in de Drentse ketenstructuur, zoals de connectie tussen culturele vakopleidingen, broedplaatsen en de creatieve industrie.

D. Beleidsmatige verankering van de Drentse culturele basisinfrastructuur

Onze lobby richt zich op het wettelijk verankeren van de overheidsverantwoordelijkheid voor cultuureducatie en cultuurparticipatie met daarbij een goede taakverdeling tussen Rijk, Provincie en Gemeente. Iedere overheidslaag heeft een eigen verantwoordelijkheid in de verweven keten om de kennismaking met cultuur te stimuleren. Momenteel ontvangen we in Drenthe te weinig rijksmiddelen. K&C zet zich actief in om hier verandering in te brengen met een focus op cultuureducatie en cultuurparticipatie.

Provincies spelen een rol in de tweedelijns ondersteuning, bevorderen de kwaliteit door deskundigheidsbevordering en zorgen voor regionale spreiding. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van de amateurkunsten en het lokale cultuureducatieve aanbod.

De in 2024 gepubliceerde *Propositie Samen cultuur borgen*¹⁰ van VNG onderstreept het belang van een goede taakverdeling. En ook het IPO benadrukt dit in de brief van 13 december 2022 aan staatssecretaris Uslu van Cultuur op basis van het door Berenschot uitgevoerde onderzoek *Op weg naar herpositionering, visie op de rol van de provincies in het cultuurbestel*. K&C blijft zich inzetten voor deze ambitie, met als doel een stabiele infrastructuur voor cultuureducatie en cultuurparticipatie in alle gemeenten.

Rol K&C: verbinder

- K&C volgt als expertisecentrum alle ontwikkelingen op het gebied van (cultuur)onderwijs en cultuurparticipatie (amateurkunsten, talentontwikkeling en verbinding met het sociaal domein).
- K&C vertegenwoordigt Drenthe in de landelijke netwerken, participeert in Drentse netwerken en ondersteunt gemeentelijke netwerken voor cultuureducatie en participatie.
- K&C deelt culturele ontwikkelingen met de Provincie Drenthe en de Drentse gemeenten.

Terugblik 2021-2024

- *In het kader van de Provinciale Statenverkiezing hebben we met onze steunfunctie partners een sociaal debat georganiseerd.*
- *Met alle culturele partners hebben we een gezamenlijke beleidsnotitie³¹ geschreven ten behoeve van de nieuwe Cultuurnota.*

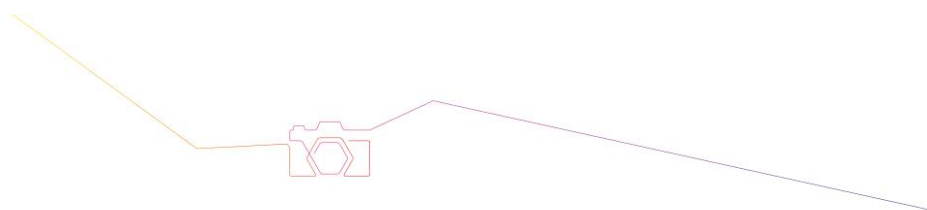
³¹ *Groeten van de Buren*, een publicatie van het culturele veld in Drenthe (april 2023)

Rol K&C: aanjager

- K&C spant zich in om (in aansluiting op de bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening tussen rijk-provincies en gemeenten) duurzame afspraken te maken met gemeenten en gemeentelijke instellingen die de amateurkunsten ondersteunen.
- K&C stimuleert de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten om de verbinding tussen het sociaal domein en cultuur te maken of te versterken.
- Er zijn in 2028 gemeentelijke convenanten gesloten als verlengstuk van de provinciale meerjarige afspraken over de aandacht voor cultuureducatie en cultuurparticipatie.
- K&C voert een actieve lobby bij het Fonds voor Cultuurparticipatie om een betere spreiding van middelen te realiseren. Mogelijke deelname aan 'Heel Holland in Kaart' zal de spreiding van middelen beter in zicht brengen.

Terugblik 2021-2024

- *Provinciaal (vanuit de sociale agenda) en gemeentelijk (vanuit de SPUK-regeling³²) wordt gezien dat de cultuursector bijdraagt aan het bruto Drents Geluk van jongeren. We hebben veel werk verzet om cultuur in de nieuwe monitor Brede welvaart opgenomen te krijgen.*
- *Bij gemeenten zijn meer cultuurcoaches aangesteld en is cultuur vaker onderdeel van de brede SPUK-aanpak van het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).*
- *In 2023 hebben we in het kader van "10 jaar CMK" een bijeenkomst met gemeente- en schoolbestuurders georganiseerd waarna de ambitie voor een gezamenlijk cultuureducatieconvenant is besproken voor uitwerking in de nieuwe beleidsperiode.*

³² De SPUK-regeling versterkt aanpak van gezondheidsverschillen op lokaal niveau

Hoofdstuk 5. Interne Organisatie

Organisatie

De inhoudelijke **medewerkers** werken als adviseur, bemiddelaar en/of projectmedewerker aan hoogwaardige diensten op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie, zijn in dienst van K&C.

De twee inhoudelijke afdelingen worden aangestuurd door twee teamleiders. De inhoudelijk teamleiders stemmen maandelijks samenwerkingsthema's af met de teamleiders van ICO en CultuurKlik en stellen samen met de directie de innovatieagenda op.

De twee **directeur-bestuurders** en de medewerkers communicatie, financiën, personeel en organisatie ondersteunen het primaire proces van K&C. De samenwerking met ICO en CultuurKlik in Cultuurzaam versterkt de onderlinge uitwisseling en samenwerking.

De **Raad van Toezicht** heeft de rol van werkgever voor de directeur-bestuurders en is toezichthouder van Stichting Cultuurzaam en daarmee K&C als één van de drie verbonden stichtingen.

Terugblik 2021-2024

- *Stichting Cultuurzaam is een samenwerking tussen K&C, ICO en CultuurKlik dankzij een bestuurlijke fusie. Door inhoudelijke samenwerking zijn de gemeentelijke kunstinstellingen beter in hun kracht gekomen als ontwikkelaar van projecten. Onderlinge uitwisseling is meer vanzelfsprekend. Dit betreft educatieprojecten voor het primair en voortgezet onderwijs, en lokale wijkprojecten om jongeren te betrekken bij kunst en cultuur.*
- *K&C heeft zich beter kunnen positioneren en vult in de tweede lijn haar kennis- en netwerkrol in.*
- *Het aantal leden van de Raad van Toezicht is teruggebracht tot vijf. Er is een toezichtsvisie geschreven en er is in het kader van diversiteit een samenwerking aangegaan met Atana. Met ondersteuning van Cultuur en Ondernemen voert de Raad jaarlijks een zelfevaluatie uit.*

Team onderwijs

Het team cultuuronderwijs, actief in zowel Drenthe als Groningen, kent diverse specialismen, waaronder muziekonderwijs, beeldend onderwijs, erfgoedonderwijs, dans/theateronderwijs, filmeducatie, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, beleidsontwikkeling (voor schoolbesturen en gemeenten) en cultureel ondernemerschap (inclusief fair practice).

Team Participatie

In het team cultuurparticipatie, dat uitsluitend in Drenthe werkt, zijn ook verschillende specialisme vertegenwoordigd, te weten popmuziek en popcultuur, beeldende kunst, podiumkunsten, sociaal domein, beleidsontwikkeling (amateurkunsten en talentontwikkeling) en cultureel ondernemerschap (fondsenwerving, publiciteit, governance en projectontwikkeling).

De adviseurs en projectmedewerkers van K&C zijn aanspreekpunt voor scholen, amateurkunstgroepen, culturele instellingen, overheden en andere samenwerkingspartners.

Het team van specialisten is zichtbaar op de website waardoor het werkveld individuele medewerkers gemakkelijk kan bereiken. Of het nu gaat om een adviesgesprek over fondsenwerving, de planning van een schoolvoorstelling of een ICC-training.

Inhoudelijke medewerkers hebben een eigen rol in de communicatie. Zij leveren input voor nieuwsbrieven, persberichten en sociale media. Daarnaast vertegenwoordigen zij Drenthe in provinciale en landelijke overleggen en delen zij kennis in specifieke netwerken die bij de eigen expertise hoort.

De medewerkers nemen het initiatief voor bijeenkomsten of nieuwe projecten in afstemming met de teamleider en het werkveld.

K&C pakt bij voorkeur de aanjagende en verbindende rol om het werkveld te versterken.

Maar K&C organiseert ook provinciale projecten als Oktober Kindermaand, Culturele Mobiliteit, Poplab en Popsport en kiest vaak, als daar draagvlak voor is vanuit het veld, de onafhankelijke rol van penvoerder bij nieuwe projecten.

De activiteiten en doelen van het inhoudelijke team worden jaarlijks vastgelegd in een activiteitenplan en vertaald in een begroting. Elk half jaar wordt de financiële rapportage besproken en een inhoudelijke stoplichtenrapportage gemaakt. Het activiteitenplan leidt tot een overzicht van taken en ureninzet per medewerker.

Het is belangrijk dat de medewerkers jaarlijks beschikken over voldoende flexibele uren om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden, zoals nieuwe onderwijs- of participatietrends, wetgeving of technologische ontwikkelingen. Monitoring van de inhoudelijke en operationele kwaliteit van de dienstverlening wordt uitgevoerd via externe tevredenheidsonderzoeken onder scholen en culturele instellingen, feedback van teamleden en interne evaluaties.

Personeelsbeleid

De Governance Code Cultuur dient als leidraad voor een gezond en effectief werkklimaat. K&C volgt de CAO Sociaal Werk en heeft een personeelshandboek waarin beschreven staat hoe we investeren in (het verbeteren van) de fysieke en de mentale gezondheid van onze medewerkers, zodat ze effectief en gemotiveerd zijn en met plezier blijven werken.

Ons beleid op het gebied van thuiswerken draagt bij aan een goede balans tussen werk en privé. Medewerkers maken met hun teamleider op basis van de jaarplannen een persoonlijk plan van inzet. Zo weet iedereen wat van hen verwacht wordt en hoeveel tijd gepland is voor de werkzaamheden. Minimaal twee keer per jaar voeren teamleiders voortgangsgesprekken met medewerkers over de ontwikkelingen die ze doormaken en hun (groei)potentieel.

Een veilige werkomgeving vinden we minstens even belangrijk als een eerlijke vergoeding. We voeren een scherp beleid rondom sociale veiligheid, hierin ondersteund door een vertrouwenspersoon. Periodiek voeren we een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) uit ten behoeve van (het verbeteren van) de arbeidsomstandigheden.

Projectmatige werkwijze

K&C volgt een projectmatige aanpak in haar activiteiten. De medewerkers van de inhoudelijke teams hebben de verantwoordelijkheid om zowel intern als extern effectief samen te werken.

K&C-projecten worden organisatorisch gekenmerkt door een aantal essentiële kenmerken, waaronder doelgerichtheid, planmatigheid en uitvoerbaarheid met vastgestelde budgetten voor uren en organisatie. De medewerkers dragen de verantwoordelijkheid voor de projecten. Het belang van urenregistratie en efficiënt gebruik van personele middelen blijft een punt van aandacht. In 2025 wordt een nieuw projectadministratiesysteem geïmplementeerd. Ook is gekozen voor een nieuw financieel systeem dat hiermee samenhangt.

Lerende organisatie

K&C streeft naar een organisatiecultuur die gericht is op voortdurend leren en verbeteren op individueel, groeps- en organisatieniveau. We zien het belang van het reflecteren op de positie in het culturele veld en het nemen van verantwoordelijkheid en solidariteit ten opzichte van andere betrokkenen (fair practice).

We investeren in de kennis en uitwisseling over de volgende onderwerpen:

- Gebruik van kunstmatige intelligentie in dienstverlening en programma's. Hiervoor is een traject ontwikkeld binnen Stichting Compenta.
- In het handelingsrepertoire van alle medewerkers is het bewustzijn over inclusie en diversiteit vergroot. (Na de nulmeting in 2024 is een interne klankbordgroep samengesteld voor de vervolgstappen. In 2025 willen we meerdere externe klankbordgroepen samenstellen, bijvoorbeeld een jongerenpanel.)
- De organisatie biedt geeft ruimte voor ontwikkelingskansen voor medewerkers op basis van hun kwaliteiten en biedt deskundigheidstrajecten via het persoonlijk loopbaanbudget.
- Eén keer per jaar gaan directie en Raad van Toezicht met elkaar in gesprek om de voortgang van de doelen van K&C en Cultuurzaam te bespreken. In 2025 stelt Cultuurzaam een strategisch beleidsplan op, waarbinnen de inhoudelijke koers duidelijk wordt rond de gezamenlijke innovatiethema's en de doorontwikkeling van de organisatie.

De beleidsplannen van K&C, ICO en CultuurKlik gelden hiervoor als kader.

- K&C biedt ruimte aan stagiairs van opleidingen als Leisure management, Communicatie, Toegepaste Psychologie. Deze jonge mensen leren in de praktijk bij K&C en omgekeerd leert K&C van hen.

Terugblik 2021-2024

- In 2023 heeft de eigen organisatie een diversiteitsscan ondergaan. Daarin werd bevestigd dat K&C actie onderneemt om sociale ongelijkheid te verminderen (o.a. stimulering van B-1 taal in de communicatie, extra inzet op scholen met achterstanden, meer aandacht voor het speciaal onderwijs, een trainee voor de Raad van Toezicht via ATANA). Maar we zijn er nog niet. Zo zouden we meer mensen met verschillende culturele achtergronden kunnen inschakelen bij onze werkzaamheden en meer verdieping kunnen aanbrengen in wat we willen bereiken op dit vlak. Deze stappen worden momenteel verder uitgewerkt.

- We hebben de Code Diversiteit en Inclusie onderschreven, evenals de Fair Practice Code en de Code Cultural Governance. De wijze waarop is beschreven en wordt gedeeld via onze website.

Ondernemingsraad

In 2025 is de ondernemingsraad van K&C onderdeel van de gezamenlijke medezeggenschapsraad van Stichting Cultuurzaam. K&C kent daarnaast een subraad voor onderwerpen die alleen voor K&C gelden. In geval van K&C kan het bijvoorbeeld gaan om onderwerpen die samenhangen met de CAO Sociaal Werk (voor de andere stichtingen is de CAO Kunsteducatie van toepassing).

Financiën

Als steunfunctie cultuureducatie en cultuurparticipatie ontvangt K&C structurele subsidie van de Provincie Drenthe. Deze subsidie behelst ongeveer een derde van de baten in de jaarlijkse begroting. Daarnaast werkt K&C als steunfunctie cultuuronderwijs in Groningen en voeren we meerdere grote en kleine projecten uit in Groningen en Drenthe als penvoerder of projectleider. Onze activiteiten (bijeenkomsten of trainingen) lenen zich maar in beperkte mate voor het genereren van substantiële eigen inkomsten. Daarbij willen wij voorkomen dat wij concurreren met culturele ondernemers. Projectinkomsten van fondsen of overheden dienen voor het dekken van kosten van derden en dragen niet bij aan dekking van de organisatiekosten.

Algemene reserve

K&C heeft reserves om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen, maar ook om benodigde extra investeringen te kunnen dekken, zoals bijvoorbeeld in de automatisering. De onttrokken middelen worden ingezet ten behoeve van onze inhoudelijke en organisatorische doelstellingen. Gezien de hoge kosten willen we in 2025 onze verzuimverzekering opzeggen. Dit maakt het belang van een goede personele reserve groter. We actualiseren jaarlijks ons reserveplan en de onderbouwing ervan.

Risicoanalyse

Inkomsten

K&C is voor de continuïteit van haar werk afhankelijk van subsidie van de provincie Drenthe, provincie Groningen en de gemeente Groningen.

Personeel

In de beleidsperiode 2025-2028 gaat een zesde van de collega's met pensioen. Bij uitstroom van medewerkers verdwijnt kennis. We scherpen onze strategische personeelsplanning aan zodat bij instroom en uitstroom van medewerkers de duurzame inzetbaarheid en de opgebouwde kennis worden geborgd.

(Langlopende) verplichtingen

Door de omvang van de algemene reserve is K&C in staat om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, maar deze reserve is niet toereikend om alle kosten te dekken bij het wegvallen van structurele financiering. De meeste medewerkers hebben een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. We proberen langdurige contracten met leveranciers te vermijden. Het is ons gelukt om de lengte van onze huurovereenkomst gelijk te laten lopen met de beleidsperiodes van de overheden.

Terugblik 2021-2024

- Er is een ICT-plan opgesteld om één gezamenlijke inrichting te realiseren voor financiën, projectadministratie, CRM en planning van voorstellingen. Hiervoor is het systeem Planned Culture geïmplementeerd. Dit komt ten goede aan de organisatie van de Cultuurmenu's in Drenthe en mogelijk aan de projectplanning van Culturele Mobiliteit.

Vergoedingen

De beloning van de directie van K&C voldoet aan de wettelijke normering voor topinkomens. Ook de bezoldiging van de Raad van Toezicht valt binnen de marges die worden voorgesteld door Stichting Cultuur+Ondernemen. Standaard ontvangen zzp'ers € 55 per uur (2024), maar dit kan afwijken bij grotere opdrachten die meerdere maanden beslaan of bij specifieke opdrachten die juist om meer expertise vragen. Voor het vaststellen van een eerlijk tarief benutten we de rekentool van Platform ACCT.

Verantwoording

K&C heeft de ANBI-status en verplicht zich daardoor tot het publiceren van het beleidsplan, het jaarverslag en de jaarrekening op de website. Het jaarverslag geeft een getrouw beeld van:

- * de toestand van de organisatie op de balansdatum
- * de ontwikkelingen gedurende het boekjaar
- * de inhoudelijke en financiële resultaten van de organisatie.

Assen, oktober 2024